

Preobrat v Čehoslovaški zgodovinske pomembnosti

V nedeljskem uvodniku smo izpregovorili o političnem preobratu na Čehoslovaškem, o razmerju med večinskimi, državni čehoslovaškimi in manjšinskimi netaškimi narodi. V kratkih potezih smo označili pomen in namen tega — kakor se v obče naglašalo — zgodovinskega znamenitega dogodka. Kajti posledice njegove se ne bodo kazale le v notranjem državnem življenju Čehoslovaške, marveč vidijo v njem skoro vsa avtoritativna evropska glasila, da so se začeli uveljavljati novi vidiki za turedbo razmerja med narodi v obče.

Ta poslednji moment kaže kaj nazorno izjavo, ki jo je podala nova čehoslovaška vlada, ki ji moremo zato pripisovati pomembnost zgodovinskega dokumenta. V prvem delu omenja izjavo važnejše notranje probleme, ki naj jih bo rešil parlament. Potem naglašajo ministriški predsednik dr. A. Švehla, da bo vsaka zdrava in celotna in vsaka stvarna in pozitivna kritika vsakega dobrodošla ter se bo respektirala. Za reševanje velikih nalog so potrebni delazmočni parlament, mir in red. Sedanja vlada pomeni razširitev politične baze čehoslovaškega parlamentarizma in s tem v razvoju čehoslovaške države novo znamenito etapo. Znamenit je naslednji odstavek v izjavi:

«Strežmo vsakega in povsod po sodelovanju za ustalenie razmer doma in v inozemstvu naše skupno delo brez razlike narodnosti, vere in socialne plasti je viden izraz naše pozitivne politične odločbe. V naši državi, ki je naravnost klasičen primer tesnih odnosov različnih narodnih kultur, pristopamo danes k skupnemu delu za ustvaritev harmoničnega sožitja v okviru, ki ga dajejo meje naše države in pa naša velika mislija v središču Evrope. Dolga desetletja so trajali poizkusi, da bi se uresničil boljši način sožitja. Te poizkuse pa so vodili vnajni činitelji, ki niso poznali naših razmer. Zato niso mogli nikdar dovesti do cilja. Po zmagi misli demokracije v naši državi pa se moremo danes direktno pogajati kot svobodni državljani brez tuje patronance: odprto kot enaki med enaki. Zavedamo se, da difference, ki izhajajo iz različnih narodnih kultur, ne izginajo; ali to, za kar gre in o čemer smo uverjeni, sta možnost in potreba, da se način reševanja ka odstranjevanja difference in sporov spremeni na boljše. V tej smeri hočemo edipirati nove poti in verujemo, da nam je demokracija — kakor nam je omogočila rešitev socialnih konfliktov in kulturnih sporov — odprla tudi pot k rešitvi narodnega sožitja in skupnega dela za uresničenje vseh nalog države. Tekom osmih let smo imeli dovolj prilike za proučevanje demokracije in metod in čuditi smo morda včasih zgrešili, eno pa se mora priznati demokraciji: da se ni zaustavila pred nobeno težavno nalogo, ki nas je postavila pred njo po vojna doba».

Na zaključku pravi izjava ministrskega predsednika:

«Z isto odločnostjo se lotujemo danes pozitivnega reševanja nadaljnjih problemov. Ne lotujemo se jih lahkomišljeno in niso nam neznane tudi njih težave in nakopičeni predskodi. Zavedamo pa se tudi nespremenljivega dejstva, da smo mi, ki smo tu rojeni na teh podegovanih tleh, živeli tu skupno nad ti sočletje. To dejstvo in pa neomajna vera, da smo in ostanemo skupno za vso bodočnost, nam nalagata dolžnost, da razmišljamo in delujemo na to, da bosta naše sodelovanje in sožitje trajno. Te vzvišene in velike naloge dajejo današnjemu trenutku zgodovinsko pomembnost in ta zavest nas bo jačila v vsem našem razmišljanju in ustvarjanju».

Ves tisk večinskih strank označa v polnem soglasju za vladno izjavo vstop zastopnikov nemške manjšine v vlado kot zgodovinski preobrat v razvoju čehoslovaške republike. Glasila opozicije povdarjajo sicer svoje opozicijske stališče, vendar pa delajo to trezno in umerjeno. Glasilo narodnih socialistov «Češko Slovo» piše, da bodo vsaj v opoziciji, toda državotvorni opoziciji in bodo tudi v opoziciji branili interese države.

Socialno demokratično «Pravo Lidu» pričakuje programa nove vlade.

Opozicijsko glasilo narodnih demokratov «Narodni Listy» meni, da Nemci niso še podali dovolj dokazov svoje vdanosti, da bi se moglo verjeti v njih državotvorno delovanje. Dokler bo vlada upoštevala to stališče, jo bodo narodni demokratje podpirali, ker hočejo republiki dati, česar potrebuje.

Glasila vladne večine — češka in nemška — pa pripisujejo, kakor že rečeno, preobratu v čehoslovaški politiki zgodovinsko pomembnost za notranje življenje države in tudi preko nje mej ter vidijo v vladni izjavi zgodovinski dokument. V vstopu Nemcev v vlado vidijo odločno zmago čehoslovaške državne ideje. «Venkov», glasilo ministrskega predsednika, opozarja da Če-

hoslovaška ni država samo čehoslovaškega naroda, marveč tudi država državljanev tistih narodov, ki ji je čehoslovaški narod hotel imeti v majah republike. Nadalje izjavi «Venkov», da stranke, ki stopajo v vlado, ne bodo imele lahkega položaja, ker bodo premno nezaupljive in od predsednikov pretežne osebe oteževalo delo. Tretja vlada Švehle je zgodovinska vlada z ozirom na odločitev Nemcev, da postanejo vladna stranka in da s čehoslovaško večino obrazujejo vlado, v kateri bodo — prvič, odkar obstoji republika — zastopane tudi manjšine in v kateri predstavljajo Slovaki kaj važnega činitelja. Tretja vlada Švehle, oprta na novo večino, pomeni splošno konsolidacijo čehoslovaške.

«Tribuna» pozdravlja, da je v novi kabinet prišel nov element, ki dosedaj ni bil soudeležen na državni upravi. Zaključuje: Današnji položaj je tako navedoln, da je sprito tega treba pozabiti vse osebnosti in strankarske spore prošlih dni.

Tudi najuglednejša glasila v nemški republiki pozdravljajo ta zgodovinski preobrat v čehoslovaški. Ne nastaja nov položaj same v notranji, marveč tudi v znanji politiki. Novi dogodek leži v črti politike spoznavljanja. V istem smislu meni glasilo centruma «Germania», da je novi kabinet v čehoslovaški plod keneve in Thoirya (sestanka med Stressemannom in Briandom). Zato velike pomembnosti. Zbližanje med Francijo in Nemčijo bo občutiti v vsakem kotu Evrope. Čehoslovaška je prva država, v kateri se je to pojavilo. Dunajska «Reichspost» naglašajo, da je z novo vlado v čehoslovaški prišel začetek pozitivnega dela za konsolidacijo. Še bodo ovire in težave, toda te bodo le epizodične. Doseganje cilja na zapričeti poti se more pač ovirati, onemogočiti pa se ne more. Slično pišejo tudi drugi dunajski listi. Preobratu v čehoslovaški pripisujejo dalekosežno pomembnost: za konsolidacijo države in za hodoče reševanje sporov med narodi.

Zbližanje Italijansko-francoskih odnosov

On. Mussolini se bo sestal z Briandom?

RIM, 18. (Izv.) «Radio Nazionale» poroča iz Pariza, da se v francoskih političnih krogih z veliko vztrajnostjo širi glas, da se bo on. Mussolini v kratkem sestal s francoskim zunanjim ministrom Briandom. Ta sestanek bo gotovo povoljno vplival na konsolidacijo prijateljstva med Italijo in Francijo. Sploh pa prevladuje v pariških krogih mnenje, da so se italijansko-francoski odnosi v zadnjih tednih zelo zboljšali.

Vest o sestanku med obema zunanjim ministroma pozdravljajo francoski krog z velikim zadovoljstvom, ker upajo, da bosta tako rešeni dve košljivi točki, tuniško in maroško vprašanje, ki kvarita odnose med obema državama.

RIM, 18. (Izv.) Že pred nekaj dnevi je objavil «Petit Parisien» vest o predstoječem sestanku med francoskim zunanjim ministrom Briandom in on. Mussolinijem. Danes razširja zopet to vest «Radio Nazionale», ki pravi, da so francoski krog pripravljeni o skorajšnjem sestanku med Briandom in on. Mussolinijem, ki bo imel za posledico okrepčanje francosko-italijanskega prijateljstva. V rimskih krogih pa je bila ta vest sprejeta s precejšnjo skepso.

Branitelj generala Capello

odgovorja na napade lista «Il Tevere»

RIM, 18. (Izv.) Danes je prinesel «Il Tevere» vest, da je prevzel obrambo generala Capella odvetnik Romualdi, ki je baje že prejel od framacoskih organizacij masten znesek na račun svojega honorarja. Danes pa je poslal imenovani odvetnik Romualdi istemu listu daljše pismo, v katerem izjavlja, da je sprejel obrambo generala Capella na prigovarjanje njegove družine, od katere je prejel na račun obr. stroškov skromen honorar. Obrambo obt. generala pa je prevzel radi tega, ker se ni hotel izneveriti tradiciji odvetniškega poklica, ki si šteje v čast prevzemati obrambo vseh onih, proti katerim se je javno mnenje iz katerihkoli vzrokov postavilo na sovražno stališče.

Odmevi napada v uredništvu lista «Il Mondo»

RIM, 18. (Izv.) Ravnatelj satiričnega lista «Attaccabottoni» Grannini je poslal svoja zastopnika k g. Brunattiju, ki ga je bil napadel v uredništvu lista «Il Mondo». Tudi Brunatti je imenoval svoja zastopnika; vsi štirje zastopniki so se zbrali na skupnem sestanku. Zastopnika Brunattija sta ugovarjala predstoječemu dvoboju, češ da ima Giannini še dve častni zadevi z uredniškoma lista «Impero» Carlijem in Settinelijem nereseni. Ker Brunattijeva zastopnika nista hotela vzeti na znanje pojasnila Gianninijevih zastopnikov, zapisnik ni bil sestavljen. Zastopniki so

se nato razšli ter vrnili svoje mandate svojim pooblastiteljem.

Danes je «Impero» posvetil tej zadevi skoro celo uvodno stran. List zahteva, da se naj Giannini stavi pod obtožbo veleizdaje in žalitve prvega ministra.

Kitajski škofje v Rimu

RIM, 18. (Izv.) Včeraj so prispeli v Rim kitajski škofje, 6 po številu, in so bili danes zjutraj sprejeti od svetega očeta, kateremu so poklonili dragocene darove.

Čerkvena slavnost v Rimu

RIM, 18. (Izv.) V nedeljo popoldne se bo vršila pri Sv. Križu slovesna blagoslovitev novega 10 m visokega križa, ki bo potem na rokah dvorjanikov prenešen v kološje. Počenejo bo novi križ slovesno postavljati na mesto prejšnjega križa, ki je bil po zavzetju Rima odstranjen iz kološje.

Živahna seja jugoslovenske narodne skupščine

Trifković ne bo več kandidiral za mesto skupščinskega predsednika? — Radić odpotoval v Zagreb — Pašić se vrača v Beograd

BEograd, 18. (Izv.) Včerajšnji dan je potekel v splošnem komentiranju najnovejše rešitve vladne krize. Politični krog so splošno pričakovali, da nova vlada ne bo rešila nobenega vprašanja. Zagotavljajo pa, da je ravnokar izpeljana rešitev le začasna in da bo kmalu nastopila prava kriza. Tega mnenja se oprijemajo celo pristno radikalni listi, še posebno pa ostali tisk.

Tekom včerajšnjega dne se je vršil sestanek med voditelji opozicijskih strank dr. Korošcem, Davidovićem, Spahom in Jovanovićem. Na tem sestanku se je razpravljalo o krizi parlamenta in o politični situaciji.

Stjepan Radić je bil danes popoldne v svojem poslanekem klubu. Tekom popoldneva je bil v stiku z novinarji, ki jim je dal po svoji navadi mnogo izjav. Zvečer pa je odpotoval v Zagreb, a se namerava še ta teden povrniti v Beograd.

Včeraj popoldne je tudi jugoslovenski kralj zapustil Beograd ter se podal v Topolo.

Obenem prihaja v Beograd poročilo, da je Pašić zapustil Cvat, da se povrne preko Splita in Zagreba proti domu. Njegov povratek v Beograd pričakujejo za jutri zvečer.

Ministrski predsednik Uzunović je tekotom včerajšnjega dneva imel dolg sestanek s predsednikom narodne skupščine Trifkovićem. Na tem sestanku se je sklenilo, da se danes popoldne nadaljuje zasedanje narodne skupščine z nadaljevanjem zadnjega dnevnega reda; zadnjič je bilo, kot smo že poročali, zasedanje narodne skupščine prekinjeno, ker je vlada podala ostavko. Zanimivo pa so zlasti izjave, ki jih je podal predsednik narodne skupščine Trifković ministrskemu predsedniku Uzunoviću. Ker Trifković ni bil konzultiran pri reševanju vladne krize in sploh v preteklih dneh, namerava ob priliki otvoritve rednega zasedanja narodne skupščine odkloniti kandidacijo za predsedstvo narodne skupščine.

Da je kriza vlade še vedno latentna, se je izkazalo danes na seji narodne skupščine, ki se je otvorila ob 18. uri. Zanimivo je, da skupščina ni bila ravno prenapolnjena; galerije so bile na pol prazne, v diplomatskih ložah ni bilo nobenega. Tudi poslanci se seje niso udeležili polnoštevino. Veliko številno opozicijskih poslancev je prišlo šele pozneje.

Ker je predsednik narodne skupščine baje obolel, je vodil sejo podpredsednik dr. Subotić.

Prišlo je do živahnih scen, ko je predgovorji naznanil skupščini, da je vlada umaknila svojo ostavko. Nato so se čitale razne prošnje in pritožbe, in sporočila se je zahteva sodišča, da se izročijo nekateri poslanci sodišču.

Veliko pozornost je vzbudilo nato v parlamentu, ko se je prečitala naslednja interpelacija poslance Vilderja: «Ker je predsednik narodne skupščine 13. t. m. odgodil zasedanje narodne skupščine radi pisma predsednika vlade glede njene demisije, vprašam: 1) Ali je bil predsednik narodne skupščine obveščen od predsednika vlade o motivaciji njegove ostavke; 2) kakšno vlogo je igral predsednik narodne skupščine v prošlih 5 dneh vladne krize; 3) na podlagi katerega obvestila vlade je sklical današnjo sejo in ali je voljan to obvestilo predložiti narodni skupščini».

Čim se je pojavil kot govornik dr. Subotić, je nastal silen hrup, končno je pa dr. Subotić izjavil, da je bil predsednik narodne skupščine obveščen o sklicanju današnje seje s strani g. Uzunovića. Spregovoril je še demokrat Šumenković, nakar so še posamezniki odgovarjali na razna vprašanja. Prešlo se je na dnevni red. Čitalo se je poročilo skupščinskega odbora za pregrupiranje občin. Debata o tem poročilu je trajala

nad poldrugo uro. Pred glasovanjem je opozicija zapustila dvorano, vladna večina pa bi bila skoro ostala brez kvoruma. Od opozicije je ostalo le nekaj poslancev in sicer radi kontrole. Nekateri pristaši SLS pa so ostali v dvorani, tako da je vladna večina dosegla kvorum ter s pomočjo opozicijskih poslancev zamogla sprejeti zakonski načrt vsaj v načelu.

Seja se je zaključila ob 21. uri. Prihodnjo zaključno zasedanje se bo vršilo jutri popoldne; vlada ima namen, da njena večina v parlamentu še jutri izglasuje spremembo stanovanjskega zakona, dasi opozicija očita temu novemu načrtu stanovanjskega zakona velike nepravilnosti in napake. Vlada namerava jutri zvečer zaključiti izredno zasedanje narodne skupščine ter za naslednji dan sklicati redno zasedanje.

Poslanik Bodrero pri dr. Ninčeviću

BEograd, 18. (Izv.) Danes je italijanski poslanik Bodrero ponovno posetil zunanega ministra dr. Ninčevića. O rezultatih teh posetov se ni moglo doznati ničesar določnega, vendar pa sklepajo politični krog, da gre za nettunske konvencije, ki jih italijanska vlada z nenavadno energijo forsira.

† Andrej Senekovič

LJUBLJANA, 18. (Izv.) Včeraj popoldne je preminul upokojeni gimnazijaki ravnatelj vladni svetnik in prvostanik Ciril Metodove družbe Andrej Senekovič v 78. letu starosti. Rojen je bil leta 1848. v Sp. Štavnici pri Radgoni na Štajerskem. Po absolviranju filozofskih študijah na graški univerzi se je udeležil okupacije Boane in Hercegovine. Služboval je na raznih gimnazijah; nato pa je potekalo njegovo življenje v službi ravnatelja gimnazije na Vodnikovem trgu (I. dr. gimnazija). Kot šolnik je pokojnik užival velik ugled, posebne zasluge pa si je pridobil za ljubljansko občino in še posebej s tem, da je vse svoje znanje in delo posvečal narodno-obrambenemu delovanju skozi dve desetletji. Za časa njegovega prvostanstva je Ciril-Methodova družba zgradila celo vrsto šol in narodnih postojank v obmejnih in narodno ogroženih krajih. Vest o njegovi smrti je vzbudila vsesplošno obžalovanje. Pogreb se bo vršil jutri, v torek, ob 4. uri popoldne.

Kongres francoskih radikalnih socialistov zaključen

Maurice Serrault predsednik stranke — Stranka ne bo ovirala sedenja vlade in odobrava zblizanje z Nemčijo

BOReaux, 18. Na kongresu francoskih radikalnih socialistov, ki so več dni zborovali v Bordeauxu, je bil v soboto izvoljen za predsednika izvršilnega odbora senator Maurice Serrault.

Včeraj se je vršila zaključna seja kongresa. Na tej seji je novi predsednik prečital svojo izjavo. Kongres se je izrekel za obnovitev kartela levičarskih strank. Pred zaključitvijo zborovanja so zborovalci skoro soglasno odobrili izjavo, v kateri je rečeno, da so socialisti onemogočili nadaljni obstoj kartela. Izjava potrjuje globoko republikansko prepričanje ministrskega predsednika Poincaréja, pravi, da so oni radikali, ki so vstopili v Poincaréjev kabinet, storili samo svojo dolžnost. Stranka ne sme ovirati delo sedanje vlade, ki je sestavljena na podlagi narodnega sporazuma. Spuščala pa se bo odslej samo v take kombinacije, v katerih bo lahko igrala vodilno vlogo. Francoska radikalno-socialistična stranka bi bila pripravljena odobriti londonski in washingtonski dogovor glede poravnave vojnih dolgov, vendar pa bi bilo treba izpremeniti nekatere določbe teh dogovorov.

Izjava, ki jo je kongres odobril, se peča tudi z nekaterimi drugimi problemi notranje politike, ki se nanašajo na davke, na izseljevanje kapitala in na naturalizacijo priseljencev.

Stranka bo podpirala osemurni delavnik, državne monopole in laične zakone. Izraža svojo popolno solidarnost z ženevskim protokolom, z Locarnom in s Thoirjem. Za prihodnje volitve predvideva skupen nastop vseh strank leve razun komunistov.

Prihodnji kongres se bo vršil 1. 1927. v Parizu.

Dr. Beneš bo postal tajnik Družbe narodov?

PRAGA, 18. Praški listi zagotavljajo, da se bo zunanji minister dr. Beneš odpovedal svojemu portfelju, ker bo imenovan za glavnega tajnika Družbe narodov. V praških političnih krogih se širi vest, da bo na njegovo mesto imenovan dr. Krofta, sedanjí čehoslovaški poslanik v Berlinu.

Mednarodni urad za delo.

ZENEVA, 18. Ob priliki otvoritve konference mednarodnega urada za delo je govoril španski delegat grof Altea, ki je izjavil, da bo Španija nadaljevala svoje sodelovanje v mednarodnem uradu za delo. V novoizvoljeni svet pridejo Fontaine (Francoz), Carlie (Belgija) ter Oudegast se je vnela, ko se je razpravljalo o novem italijanskem zakonu od 20. junija t. l., s katerim se vzpostavlja deveturni delavnik.

Finančni „trust“

Zveza svetovnih bančnih zvezod za zblizanje gospodarskega položaja v Evropi

BERLIN, 18. Že več dni se je v Berlinu širila vest, da se z veliko vzmno vrše pogajanja za ustanovitev svetovnega finančnega trusta. To vest je v soboto potrdil tudi Wolffov urad.

Kakor zagotavljajo v dobro poučenih krogih, bodo pogajanja v kratkem končana. Trust se bo nazval «A.B.C.» in pristopil bodo k njemu vsi svetovni inanci zavodi: Draždanska banka za Nemčijo, Heinrich Schroederjeva banka za Anglijo, Newyorkška banka Blyth Witter za Ameriko, banka Union Parisienne za Francijo, Société Générale de Belgique za Belgijo, Schweizerische Kreditanstalt za Švico, in še nekaj drugih.

Trust bo pomagal razvoju mednarodne trgovine in bo v to svrhu dovoljeval dolgoročne kredite. Trust bo baje razpolagal s kapitalom 200 milijonov funtov sterlingov.

LONDON, 18. «Associated Press» zagotavlja, da bodo v sredo izdali glavni bančniški Evrope in Amerike skupen komuniké, ki bo vseboval v glavnem naslednjo izjavo: Evropa živi v jako težavnem položaju, iz katerega je treba najti izhod. Za vzpostavitev kredita in za obnovitev trgovine je potrebna temeljita sprememba splošne in finančne politike v Evropi.

Ta skupni komuniké bi bil sad dolgotrajnih pogajanj, ki jih je vodil Collet Norman, guverner Angleške banke, katerega smatrajo za najbolj vplivnega finančnika sedanje dobe. Ta pogajanja so dovela do ustanovitve trusta.

LONDON, 18. (Izv.) Tukaj se pričakuje z velikim zanimanjem manifest bankirjev in industrijev, ki bo objavljen v sredo. V manifestu poudarjajo težko gospodarsko krizo Evrope, ki ji pripisujejo kot edin izhod potrebo, da se odstranijo vse carinske meje med posameznimi evropskimi državami. Ustanovitev velikega finančnega trusta, ki naj bi nudil industriji dolgovcezen kredit, je na dnevnem redu. Čudno je, da v tem snujočem se društvu ni zastopala tudi Italija, zakaj dosedaj še ni bila nobena italijanska banka povabljenja k sodelovanju.

BERLIN, 18. (Izv.) V tukajšnjih političnih in fin. krogih se z napetostjo pričakujejo vtisi, ki jih bo napravil manifest velikih bankirjev in industrijev, ki bo objavljen v sredo v vseh evropskih prestolnicah.

Preekret v ruski komunistični stranki

Voditelji opozicije izjavljajo, da se bodo pokorili osrednjemu odboru.

MOSKVA, 18. Načelniki opozicije v ruski komunistični stranki Zinovjev, Trocki, Kamenev, Pjatakov, Sokolnikov in Evdokimov so objavili izjavo, v kateri naznanjajo, da se popolnoma pokoravajo vsem določbam XIV. kongresa komunistične stranke (ter vsem sklepom osrednjega izvršilnega odbora in osrednje kontrolne komisije).

V tej izjavi pozivljajo tudi vse svoje soimisljenike, naj se ravnajo po njihovem zgledu. Pozivljajo pa tudi vse skupine, ki so se zbrale okrog opozicije, naj se takoj razpuste. Voditelji opozicije priznavajo, da so s svojimi nastopi v Moskvi in v Leningradu prekršili določbe osrednjega odbora, izjavljajo, da nečijo imeti nič skupnega z desničarsko skupino Šljapnikova, in da ne bodo na noben način podpirali disidentske politike.

Trocki, Zinovjev in drugi, ki so podpisali izjavo, izražajo upanje, da bodo člani opozicije, ki so se sedaj odpovedali boju, spet pripušeni v strankino vrste. Izjavljajo tudi, da bodo nastopili proti vsakemu, ki bo skušal kršiti disciplino stranke.

Obenem s to izjavo so moskovski listi prinesli tudi komuniké osrednjega centralnega odbora, ki izjavlja, da so bili doseženi glavni pogoji za zagotovitev enotnosti ruske komunistične tranke.

Dogodki na Kitajskem

Kantonske čete ogrožajo Šannaj

SANGHAJ, 18. (Izv.) Kantonske rdeče čete nadaljujejo svoj pohod proti velikemu pristanišču Shangaju, od katerega so oddaljene samo še kakih 8 milj. Poveljnik mesta se sicer pripravlja na obrambo, toda padec mesta je skoro neizogiben, ker so obrambne čete skrajno nezanesljive. Za danes pričakujejo odločilno bitko. V evropskem delu mesta vlada veliko vznemirjenje, ker se Evropejci v vsakem slučaju, bodisi da zmagoja kantonske čete, bodisi da mestne čete obranijo mesto, bojijo izgredov in napadov domačinov.

Pangalos bi rad prišel iz ječe.

ATENE, 18. Pangalos, bivši grški diktator, ki se nahaja v ječi na otoku Kreti, je poslal atenski vladni spomenico, v kateri zahteva, da ga takoj izpuste na svobodo, ker je on do sedaj še zmerom ustavnim potom izvoljeni predsednik republike.

Kondilis, predsednik ministrskega sveta, pa je te dni podpisal obtožnico proti Pangalosu in njegovim ministrom, ki se bodo morali zagovarjati pred sodniki radi zlorabe oblasti.

Atenska brzojavna agencija je zanimala vest o sklenitvi zveze med Grško in Albansko. Z druge strani pa potrjuje vest, da so se pričela z Bolgarsko pogajanja za sklenitev trgovske pogodbe na podlagi najbolj favorizirane nacije.

ATENE, 18. Bivši minister mornarice v Pangalosovem kabinetu, admiral Hadzikiriakos, ni hotel priti pred sodišče, ki je zasljevalo bivše Pangalosove ministre. Radi tega je bil dan ukaz, da se admiral privede s silo pred sodišče. Razen tega je bila vsem bivšim Pangalosovim ministrom odvzeta volilna pravica pri prihodnjih volitvah.

Priloge za sprejem romanske kraljice v New Yorku

NEW YORK, 18. Romanska kraljica Marija bo jutri prišla v New York na parobladu „Lewistown“. New York ji pripravljajo velik sprejem. Mestna policija je ukrala vse potrebne mere. Pred hotelom, v katerem se bo kraljica nastanila, bo postavljena častna straža.

Ustoličenje poljskega princa

POZNANJ, 18. Novi primat Poljske, knezoškof Blond, je bil na svečan način ustoličen. Svečanostim so prisostvovali pravosodni minister Meyasiewicz, ki je zastopal vlado, in vsi poljski škofi in knezoškofi.

Nemčija in Vatikan

BERLIN, 18. Listi naznanjajo, da se bodo med nemško vlado in sveto stolico v kratkem obnovila pogajanja za sklenitev konkordata.

Drzen roparski napad

Sto milijonov dolarjev plena

NEW-YORK, 18. Listi poročajo, da so trije tolovajski napadli sinoči avtomobil, v katerem se je nahajala soproga nekakega senatorja z nekaterimi prijatelji; vračala se je iz gledališča.

Eden izmed tolovajev je sedel v krmilu in je več ur krožil po brooklynških ulicah, druga dva pa sta z revolverji v rokah držala v šahu vsa družba, ki se je nahajala v avtomobilu. Izročiti so morali tolovajem vse dragocenosti, ki so jih imeli pri sebi, nakar so jih tolovaji poglani na cesto. Sami pa so jo odkurili v avtomobilu. Avtomobil in dragocenosti, ki so jih pobrali, so vredne 100 milijonov dolarjev.

Pismo iz Jugoslavije

LJUBLJANA 15. 10.

Imamo zopet enkrat vladno krizo in zopet po zaslugi St. Radića. Ob sprejemu čehoslovaskih parlamentarcev v Zagrebu je namreč St. Radić povzročil s svojimi vpadi incident in njegovi nasprotniki so ta incident tako uspešno povečali in razširili, da mu je sledila demisijska vlada.

Zagrebski incident pa je bil samo povod za demisijo, ne pa njen vzrok. Teh je pravzaprav več in so vsi nepremerno globlji.

V prvi vrsti treba omeniti odnose med radikalno in radićevsko stranko. Posebno dobri niso bili ti odnosi nikoli in že ob samem početku radikalno-radićevske koalicije se je dobro znalo, da bo treba rešiti se celo vrsto konfliktov, predno bo ta koalicija vsaj deloma utrjena. Prišlo bi tudi že davno do razbitja koalicije, če bi se radikalom nudila kakšna boljša koalicija. Toda te ni bilo in ni moglo biti.

Z državnega stališča je pomenila radikalno-radićevska koalicija likvidacijo hrvatsko-srbskega spora. Bila je v tem njena največja sila, ker je bilo jasno, da ni mogoče nehati s politiko spoznanja, če se ne, da prično komaj končani notranji spori zopet državo razjedati.

A tudi v strankarskem oziru je pomenila koalicija s HSS za radikale veliko pridobitev. HSS je strogo hrvatska stranka, ki ni interesirana v srbskih kraljih. To se pravi, da so mogli radikali s pomočjo HSS nemoteno vladati v srbskih pokrajinah in da jim ni bilo treba z nikomur deliti oblasti. Radićevci so bili zato za radikale najcenejši zavetniki, zlasti še, ko niti v hrvatskih in slovenskih kraljih niso zahtevali absolutne besede. Vsaka druga koalicija bi bila za radikale dražja in zato so raje prenašali tudi govorance Stjepana Radića, kakor pa bi bili v koalicijo, kjer bi morali deliti oblast z drugimi.

Je sicer mnogokrat postal St. Radić silno neprijeten, ker je znal včasih položaj naravnost izkoristiti. Tako je dosegel, da je moral iz vlade Nikola Pašić, da se je moral umakniti finančni minister dr. Stojadinović in da je moral tudi Krsta Miletić podati „stavko“. Končno pa je dosegel St. Radić še to, da je moral iz vlade dr. Nikić in že je tudi prijavljati sam svojo kandidacijo v vlado.

V tem je prišel zagrebski incident. Če bi ga radikali naročili, bolj v pravem času se ni mogel zgoditi. Nakrat so imeli radikali močno orožje v rokah in stali so svoje zahteve. In da te še bolj podpre, je podal g. Uzunović ostavko vsega kabineta in radićevci so imeli izbirati samo med izstopom iz vlade ali pa sprejemom radikalnih zahtev.

Nekaj časa je kazalo, ko da se radićevci odločijo za kardinalno pot, toda skoraj se je situacija izpremenila. Stjepan Radić je poslal g. Uzunoviću brzojavko, v kateri naznanja, da je absolutno za ohranitev koalicije in ker ostavka vlade še ni bila sprejeta, je s tem kriza skoraj končana in najbrže dobimo že jutri novo vlado, če ne bo seveda St. Radić zopet presenetil ves svet.

Posledica tega pa je, da radićevci izgube ministrstvo za šume in rude ter da je za precej časa preprečeno, da bi se moglo o vstopu St. Radića v vlado sploh govoriti. Izid krize torej ni za St. Radića nič kaj ugoden in ostane mu le tolažba, da bo čas popravil poraz.

Vsa pripravljena St. Radića za poravnano nesoglasij pa mu najbrže dosti ne bi koristila, če bi bile razmere v radikalni stranki bolj konsolidirane. Toda v radikalni stranki sami vladajo še težka nesoglasja in boj med pašićevci in centromom še dolgo ni poravnal.

G. Nikola Pašić čaka še vedno v Cavatu, da pride njegova ura in njegovi prijatelji. V Beogradu so pridno na delu, da pospešijo njegov povratak na vladno. Toda temu se upirajo zelo močni faktori in zato, da ne pride na vrh Nikola Pašić, je prodrla zopet misel stare koalicije.

Pa še drug vzrok je bil merodajen. Zmaga Nikole Pašića pomeni nove volitve, nakar pašićevci odkrito delajo. Nove volitve pa nikakor niso v državnem interesu, ker se pri volitvah troši preveč denarja, katerega pa povsodi primanjkuje. Poleg tega bi volitve zopet raznetile strasti, kar zopet ne bi bilo v korist delu za gospodarsko obnovo dežele. Vsi tedaj ne bi mogli prebrati koncepcija pašićevcev in zato dobimo staro koalicijsko vlado.

Drugo vprašanje pa je seveda, kako dolgo bo mogla obnovljena vlada RR kljubovati vedno pogostejšim napadom svojih nasprotnikov. Zadržna kriza kljub vsem oficijelnim zatrjevanjem odnošajev med radikali in radićevci ni okrepila, pač pa je okrepila opozicijo, ki je spoznala, kako na šibkih nogah stoji vsa vladna koalicija.

Zato je pričakovati, da pridemo v kratkem do napetega političnega položaja in morda tudi do nove krize. Šlo bo tedaj v glavnem le za to, če je sedanja

skupščina delazmočna ali pa je treba apelirati na narod. V prvem slučaju bi šlo za ustvaritev velike koncentracijske ali pa vsaj razširjenega sedanje vlade. Predvsem naj bi vstopila v vlado Demokratska zajednica ali pa vsaj Jugoslovanski klub. V drugem slučaju pa bi dobili radikali volilni mandat. Najbrže pa ne bi bil na čelu vlade g. Pašić, temveč g. Uzunović. Ni pa izključeno niti to, da bi dobila volilni mandat Demokratska zajednica, da si tako rešitev ne bi bila lahko izvedljiva.

To je ozadje sedanje vladne krize, ki pomeni neljubo prekinjenje vladnega dela za obnovo gospodarstva. Samo popraviti je zato, če bo kriza čim prej rešena in če bo pomenila izpremembo vlade tudi izpolnitev vlade z dobrimi strokovnjaki.

V tem primeru bi bila kriza v korist državi in nov korak k stalno napredujoči konsolidaciji države.

(Op. ur.: Kakor smo javili med brzojavnimi vestmi v nedeljski številki, je nastopil v jugoslovanski vladni krizi nepričakovan preokret. Ministrski predsednik g. Uzunović je umaknil demisijsko vlado. Kriza je začasno rešena in koalicija med radikali in radićevci obnovljena.)

DNEVNE VESTI

Zboljšanje lire in cene

Preteklo soboto so se sestali na prefekturi zastopniki trgovine in raznih sindikalnih organizacij. Prefekt gr. uff. Gasti jim je v kratkem nagovoru obrazložil znatno zboljšanje lire ter poudaril potrebo, da v odgovarjajoči meri znižajo cene življenjskih potrebščin in drugih izdelkov.

Nato se je vrnila obširna razprava o cenah življenjskih potrebščin, katere so se udeležili cav. Liverani za fašistovske sindikate, dr. Appolonia za trgovinsko zbornico, prof. Dramis za Delavske zadruge, trgovec Truden in drugi. Glede cen oblačil so govorili zastopniki tvrdk Ochler, Weiss in Beltrame.

Pe zborovanju je bil prefekt obveščen, da je Tržaški Lloyd, ki ima lastno skladišče živil za svoje uslužbence, sklenil znižati cene življenjskih potrebščin za 4%. Ravnotako so Delavske zadruge in tvrdka Antonio Besco naznanile, da bodo s 15. oktobra znižale cene nekaterim življenjskim potrebščinam.

Vreme

Izgleda, da je potelje vrela za letošnji končnoveljavno slovo, ne samo po koledarju, temveč tudi — po vremenu. Navadno je bilo vreme nekoliko v navzkrižju s koledarjem, toda letos mu je ostalo zvesto; solnce in vročina sta se brez obotavljanja umaknila dežju in burji. Letošnja jesen je nastopila z dežjem in poplavam, in zdi se, da bo trajala dalje v tem znamenju.

Komaj smo se oddaljili od zadnje silne poplave, že nam je grozila nova. V nedeljo zvečer so se nagromadili nad mestom gosti oblaki, iz katerih se je ponoči vsul obilen dež; bilo je v kratkih presledkih do jutra, kakor iz škafa. Ulice in ceste, še deloma razorane od zadnje poplave, so se izpremenile v kalne potoke, ki so po nekaterih mestih naplivali mnogo peska, gramoza in blata. Ulice, kjer veda ni imela zadostnega odтока, so bile na široko poplavljenе. Zlasti v Rojano in Barkovljah. Tudi skoraj markatno stredo je preplavila voda, a hujšega to pot ni bilo, ker je nalič pravčasno prenehala. Proti poldnevju je začela pihati hladna burja, ki je preprečila še vedno grozeče oblake. Preglala pa je tudi zadnje ostanke toplote, kar se je takoj poznalo v mestu. Lahke oblake so se poskrile v omare in na ulicah so se pokazali površniki in tu pa tam celo zimsko suknje.

SV. KRIŽ PRI TRSTU

Kruta smrt je danes spet ugrabila enega izmed naših mož. Posloval se je od nas za vedno Bogazec Anton. Pokojnik, je bil dober družinski oče in v glavnem vreden gospodar. Zapušta pet odraslih otrok in ženo. Družini naše sožalje, Njemu rahla domača zemlja!

Lep jesenski dan je zvalil k nam v nedeljo mnogo občinstva, da se udeležijo lepega pogreba Franca Paulina ter da sliši srce segajočo, gniljivo in tolažilno „Vigred se povrne, vse se oživi. Ali danes je vse zaman! Kje si cerkveni pevski zbor, kje ste tenorji, kje je Vaš pevovodja —?

Tužni zvon je enostransko udarjal na zvoniku; pogrebi sklonjenih glav so se počasi premikali v lepem spredu proti cerkvi in na pokopališče, kjer so se tiho razšli. Nobečen ni zlinil; jaz sem pa čital na njihovih obrazih to nenavaden razočaranje. Upam, da g. pevovodja čuti to nepravilnost. Graje vredni so tudi pevci, kateri bi po dveh, treh vajah lahko sami nastopili. Torej proč z brezbrzičnostjo, ako hočete biti pevci v pravem pomenu besede.

Splovitev ladje „Trieste“

V nedeljo dne 24. t. m. ob 10. dopoldne bodo v ladjenjedi S. Marco splovili ladjo „Trieste“. Splovitvi bo prisostvovala princeznja Ivana.

RADI PRESTOPKA KAZNOVANE PEKARNE

Radi netočnega izvrševanja odredb glede izdelovanja novega kruha so bile po nalogu prefektore zatvorene nekatere pekarni, in sicer pekarna Apostoli Evgen, ul. Ugo Foscolo 4, za dobo petih dni, pekarna Pacor Mihail, ul. Genova 7, za dobo šestih dni, pekarna Podberseg Ivan, Barkovlje 173, za dobo osmih dni, pekarna Jurk Franc, ul. Ghega 7, za dobo treh dni, in končno pekarna Marcusa Karel, ulica Molino a vento 43, za dobo sedmih dni.

Naročanje in širke „EDINOST“

Iz tržaškega življenja

Viak podri železnikarja in ga nevarno poškodoval.

V nedeljo jutraj se je dogodila pri Ilir. Bistrici huda nesreča, ki bo najbrž zahtevala človeško življenje. 51-letni železnikar podajač Anton Majdič, stanujoč v Topolah št. 15, je šel po opravkih ob železniškem tiru, po katerem je nenadoma privozil za njim vlak, ki ga Majdič ni pravočasno zaznal, da bi se mu umaknil. Ko se je moč zavedel nevarnosti, je bilo že prepozno; vlak ga je zadel od strani in ga treščil z veliko silo ob skalnato steno kraj proge. Nesrečni železnikar je obšel nevarno poškodovan; dobil je prvo pomoč od navzočih železnikarjev, nato je bil prepeljan s istim vlakom v Trst. Ko je vlak dospel v mesto, so položili ponesrečenca na avtomobil rešilne postaje, s katerim je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer so ga sprejeli v kirurški oddelki. Zdravniki so namreč dognali, da ima Majdič prebito lobanjo in hudo pretresene možgane.

Huda nezgoda na lokomotivi

Pri snazanju neke lokomotive v kurilnici na glavnem kolodvoru je 39-letni železnikar podajač Angel Fortora, doma iz kraja Porto Santo Stefano, nehotno dregnil neko napravo pri stroju in s tem povzročil, da je buknil iz kotla oblik pare, ki ga je strašno oparila na raznih delih telesa. Po prvi pomoči, ki jo je dobil od zdravnikov rešilne postaje, je bil nesrečni Fortora prepeljan v mestno bolnišnico. Njegovo stanje je zelo nevarno.

Tramvajska nezgoda

Sinoči ob 20.35 se je dogodila na trgu Giambattista Vico nenavadna nezgoda, ki bi bila prav lahko imela tragične posledice. Ko je ob tistem času tramvaj št. 1 vozil čez trg, se je nenadoma utrgala nad njim elektrovodna žica, radi česar se je tramvaj — ker je proga na tistem mestu precej strma — začel drščati nazaj; toda zavikar, ki se je zavedel nevarnosti, ga je s tem, da je naglo zavril, pravčasno ustavil. Ker je on konec utrgane žice padel na tla, so bili ljudje, ki so šli tam mimo, v veliki nevarnosti, da jih močni tok usmrti; nekoga mladeniča je žica nalahko dregnila, a k sreči ga je zadel le ob obleko, zato ga je bil le nalahko pretresel. Da preprečijo kako hujšo nezgodo, so tramvajski uslužbenci zastražili nevarno mesto, tako da ni nihče mogel do žice. Čez nekaj časa so pribitli na lice mesta tramvajski delavci, ki so kmalu popravili defekt. Kljub temu pa je bil tramvajski promet na tej progi prekinjen za približno dve uri.

Pošastna samomor

Radi brezposelnosti in bede je v nedeljo zvečer hotel skleniti svoje račune z življenjem 50-letni zasebni uradnik Rihard Wagner, stanujoč v ul. Scuole Israelitiche št. 4. S tem žalostnim namenom je v kavarni „Union“ v ul. XXX Ottobro zavil 30 pastilj kina. Zdravnik rešilne postaje, ki ga je eden izmed navzočih poklical na lice mesta, je Wagnerju izpral želodec, nakar je bil nesrečni moč prepeljan v mestno bolnišnico. Ozdravil bo v par dneh.

Bama nezgoda

Ko je 17-letna dinarica Eleonora Zuban, stanujoča v Barkovljah - Bovedo št. 526, večeraj jutraj hotela skočiti v Barkovljah na neki tovorni voz, da bi se prepeljala čez poplavljeno cesto, je prišla z levo nogo pod voz. Pri tem je zadobila precej hude poškodbe; dobila je prvo pomoč v mestni bolnišnici, kamor je bila prepeljana.

Sinoči okoli 21. ure je neki javni avto podrl v ulici Rossetti na vogalu ulice Ugo Foscolo, 32-letnega uradnika Roberta Samer, stanujočega v ul. P. Revoltella št. 462. Ker je sofer skoro na mestu ustavil, je Samer zadobil le hude praske po nogah.

Z istim avtomobilom je bil prepeljan v mestno bolnišnico, kjer je dobil potrebno pomoč.

Tržaško sodišče

Roparski napad

Včeraj se je vršila pred tukajšnjim sodiščem obravnava proti 21-letnemu Albertu Bajec, obdolženemu, da je nekega večera v aprilu tekočega leta napadel na stanovanju v ulici Brunner št. 3 nekega Miani roj. Šuka, ki je zadel številne več ali manj težke poškodbe, izbil s topim predmetom tri zobe in jo naposled oropal gotovine 68 lir in nekaj zlatenice. Po kvalifikaciji zločina bi Bajec moral pred poroto, toda kraljevemu prokuratorju se je zdelo zadostno tržaško kazensko sodišče.

Obtoženec naj vae, navdil temu, da je pri izpraševanju priznal karabinerjem in

izpraševalnemu sodniku svoj čin. Tudi napram neizpolnitim dokazom ostane Bajec izsilovalni zločin. Na sodni misli je „corpus delicti“, sločinev karakteristični klobuk — svetlozelen s temnim krajcem in robom. Val, ki so poznali Bajca, pravijo, da je on vedno nosil ta klobuk. On pravi, da ni njegov. Žrtve sločinega ga je pri dejanju spoznala, kajti poznala ga je že davno. Zapisala je njegovo ime, ko je je karabinerski brigadir vprašal po storilcu (Miani je gluhozema).

Brigadirja Moro in Malcontenti povesta, da sta bila pozvana tisti večer na pomoč od 18-letne Line Canton. Našla sta stanovanje Mianijeve v neredu in njo vso krvavo. Ona dva sta aretirala obtoženca v njegovem stanovanju v ulici Rigutti št. 10. Priča Marko Polich pove kako se lahko pride v stanovanje Mianijeve skozi njegovo sobo, v katero se zelo lahko pride skozi okno na stopnicah. Tisti večer je videl po devet uri Bajca brez klobuka.

Priča Calderiori je prva prišla Mianijeve na pomoč.

Priča Šuka Karla, svakinja Mianijeve, je videla teči obtoženca po stopnicah po izvršenem zločinu.

R. S.

Mož obtoženca, Harkul Miani, gluhozema, izpove potom tolačca, da je prejšnjega dne posodil obtožencu tri lire. Usodnega večera je bil z obtožencem do 8 ure 45 min. skupaj v družbi drugih gluhozencev. Bajec se je ločil od njih v ulici XX Settembre in obrnil v ulico Brunner.

Priča Bordin, tudi gluhozema, potrdi izjave Mianija.

Drugi priči sodišče ni amatrlo potrebno zaslišati.

Besedo dobi zastopnik civilne stranke odvetnik Bologna, ki je že med razpravo izrazil precej burne incidente. Oriše obtoženca kot najnujnejšega degeneranca, za kar so dokazi v akth, katerih sodnja ni mogla pred občinstvom niti čitati. Bajec se je nahajal na zadnji stopnji duševne depravacije, zato poziva odvetnik sodnike, naj se v razsodbi ne ozirajo na mladost obtoženca in ga obsodijo v najhujših možnih merah. Zenska, njegova žrtve, je mlada in je bila tiste dni bolna, vrhuteja je še gluhozema, da ni mogla klicati na pomoč. In obtoženec je bil hišni prijatelj Mianijeve.

Državni pravdnik zahteva po kratkem govoru obtoženca ječo 5 let 10 mesecev in 15 dni ter dve leti policijskega nadzorstva.

Obtoženca brani odvetnik Lapore. Vidi se mu že v začetku, da je obupal nad tem slučajem. V enournem govoru je hotel pobotiti to, kar je bilo v obravnavi dokazano. Naposled je zaprosil sodišče usmiljenja za obtoženca.

Sodišče je obsodilo Bajca na 6 let ječe, od teh eno leto v samotni celici in na dve leti posebnega policijskega nadzorstva.

TELESNA VZGOJA

SPORT

SPORTNI DAN V BAZOVICI

M. D. Zarja je doletela sledeče nagrade za lahkoatletični meeting, ki se vrši 24. t. m. na igrišču v Bazovici: Cross-country prvooslo srebrno svetinjo, drugi in tretji veliko in malo bakreno. Vsa disciplina imela darilo za prvega, drugega in tretjega. Za dame posebej izdelane srebrne.

Da bo sportni dan bolj interesanten, prosil odbor vse ljubitelje sporta, da s posameznimi nagradami vnapredbe atlete v gotovih disciplinah. Nagrade prejema odbor v Bazovici.

ADRIA - OBZOR 2:1 (0:1)

Zadnik-Rupena

Zopet smo v nedeljo videli dva stara konkurenta v boju. Takrat pa v posebnih okoliščinah. Po porazih obeh teh dveh močev s strani Prosvete in po porazu iste s strani Obzora, je nedelja veljala vsem sportnim ljubiteljem precej komplicirano vprašanje: „Kdo bo zmaga!“

Tekma na splošno ni bila lepa, čeprav živa. Ni mogla biti lepa, kajti konkurenca med tema dvema četama je tako velika, da ne more dovoliti igralcem mirnosti presojanja akcij. To zahteva občinstvo, razpoloženje in — kupa dr. Srečota. Pokal je bil vedno glavni predmet sportne ambicije. Obzor je bil zave svoje lasne moči — la dozveden sklep si je ustvaril maršiklo, ki je odšel po tekmi v igrišča. Temu bi samogel oporekati. Res je, da Obzoru škodi ravno fizika moč njegovih igralcev, ki je skozi celo tekmo povod večnemu prekinjanju igre od strani sodnika. Glavno pa, kar se zamore očitati četi Obzora, je razburilja raztresenost posameznikov čete. Dokaz temu so veliki porazi doprinele s strani Obzora malim četam, porazi za Adrio skoraj nedosegljivi. V obte je v nedeljo Obzor izigral krasno tekmo, lepo kot pa proti Prosveti. Posebno je ugajala vrsta halfov, branilec škiljan in napadalec Zadnik.

Vesti z Goriškega

Goriške mestne vesti

ODPIS DAVKA OŠKODOVANIM PO POPLAVI

Opetovan smo že javili potum „Edinosti“, da naj oškodovani vložijo čimprej v smislu še veljavne bivše avstrijske odredbe z dne 23. decembra 1917 drž. z. No. 518 prijave za odpis zemljiških davkov vseh škodov povzročenih na posestvu po poplavi. Prijava naj se vložijo na pristojni okrajni davčni urad (Ufficio distrettuale delle imposte) najkasneje do 20. oktobra. Prijava naj navede način povzročitve škode (poplava), kakovost škode (odstranjen zemljo, poškodovanje z grubim itd.) ter številke poškodovanih parcel.

Garassinijeva demisijska

Profesor Garassini je podal demisijo od svojega tajniškega mesta pri furlanski učiteljski fašistovski organizaciji. Slovencem je postal znan s svojim posebnim načinom organiziranja sekcij učiteljske fašistovske organizacije. Postal je pri tem silno brezobziren. Ugledni rimski list „Osservatore Romano“, glasilo Vatikana, ga je napadel radi širjenja nekih materijalističnih protivrskih načel. Od takrat je bilo njegovo stališče omajano. Ni še imenovan njegov naslednik.

Iz komisarijata javne varnosti

Ker se je komisarju Lucijanu Grecu pripetila ona znana motociklistična nesreča, je misel sedaj nadomestovati dr. Colitti, uradnik beneške kr. kvesture.

Koliko znala dosega določena vladna podpora poplavljenjem?

Na interpelacijo dr. Besednjaka je odgovoril minister, da je dovoljena v mejah postav vladna podpora za poplavo mostov in cest. Poplavljenjem samim pa je nakazala

Adria ni odigrala ravno najbolje tekme. In to veda pomembnejša krilati akcija. Njeva napadalec veda pogreša desno krilo, v medsebi slabo zastopano v prvem času po Cenu-ju in malo bolj v drugem polčasu po Počkarju. Šele Golobčič je zamogel zadostiti krilski nalogi — a pokazalo se je, da je Golobčičevih akcij, ker nima strela v vrata, lepo je igrala v Adriji vrsta halfov z Vrbece. Aplavdran je bil vratar Rupena in branilec Štebale. Najboljše pa je v četi Adrije ta dan igralo potrpehvalno in neobčutljivo polkorlo Sakaida, ki je v drugem polčasu zasadel dve mosti — rapidalec četrta hal. Rupena se je proslavil z obema gola ma.

Prvi polčas se je odigral v priključki premoči Obzora, ki je razvil nevernato igrjo dolga, močnega pasar ter pretrpane objektivnosti. Adria je odgovorila nekoliko slabše, a mirneje. Navzile skrajne potrpehvalni igrji Vrbece, ki je ta dan imel preobrat v napad, dočim je Rupena obrnil precej skrajno na nevarnih strelah. Proti koncu časa Počkarj ni more oddati žoge, ker slabo placiran. Štebale prihitel, a prepozno. Zadnik strelja močno bombo v vrata Rupena. Žoga streljana iz daljave petih metrov strace mreže. Goal!

Prva minuta drugega polčasa vidi akcijo Rupena Golobčič-Sakaida-Rupena. Ta preigra oba branilca in shoota. Goal! Reakcija Obzora je lepa, toda Adria je tudi pridobila z goalom. Zčne se možnost, a ne ravno lep lov in boj moča proti moči. Adria igra mirneje in dominira igršče skoro nepretrgano skozi pol ure, nakar Zadnik s mirno besedo dvigne v svoji četi novo upanje. Toda zopet je lepa akcija napadalec vrata Adrije dala Rupeni možnost prineči žogo pod vrata Obzora. Počkarj je pokorbel Rupeni lep strel v vrata. Goal! Zmagal! Koj za tem iz kornerja strel Počkaja v roke Germanu; kemu z glavno visoko nad prečko, ki se ponovi. Zadnik odgovarja lepo in sili Rupeno do plougenosti, izpadov in blokad. Zadnjih 15 minut se igra pod vrati Adrije, ki je potegnila svojo odločitve moči v brambo.

Sodnik g. Boris Plesničar. Ni več tako odločen kot lani.

Zmagavalci: Rupena II. Počkarj (II. čas Cesar) Štebale; Košuta, Vrbeč Pečar; Cesar (II. čas Počkarj-Golobčič), Golobčič (II. čas Počkarj) Rupena, Sakaida, Mahne. S. R.

DRUGI TRŽAŠKI IZIDI NOGOMETNIH TEKEM

Edera-Prosveta 1:1.

Unione S. T. - Atalanta 0:0.

CONCORDIA - KOMB. ROCOL-ZARJA BAZOVICA 3:2 (1:1)

Na živig sodnika se obe četi postavila v naslednji sestavi:

Concordia: Celigoj-Sancin B., Pižon-Zerjal Š. Tomašič, Možina-Zivec (V. pol. Br. Flago), Fabjan, Sancin Alb., Briček, Flago Alb.

Rocol-Zarja: Guatinčić-Krizmančić, Razem-Glazar, Srebotnjak, Lah-Rojc, Vatovec, Kaligaris, Muha, Mare.

Pri Concordiji vratar na mrtu, dvoica branilcev, posebno pa Sancin, odločna in sigurna; krilski vrata je dobro rešila svoje naloge in s Tomašičem se delu, ki je bil danes najbolj mož na igrišču, dobri zalagala napad, ki je igral prav lepo do nasprotnih vrat, tam pa v sled neodločnosti in pomanjkanja strela na vrata izgubil par lepih prilik. Razen tega pa se drži Briček, ki bi moral biti vodja napada preveč svoje krilske vrste na škodo napada. Ali pa kaže s tem sposobnost igranja v drugi vrsti. Mimogrede omenim, da bi črnobeli množico pridobili na simpatiji, če bi par igralcev znalo brzditi svoj jezik. Kombinirana četa Rocol-Zarja je imela v Concinih dobroga čuvarja vrat, branilca nista bila na visoki sveči naloge; krilski vrata je bila prvič stebel čete. Srebotnjak neprecenljiv, napad pa ni pravi vkljub svojim vrlinam do veljave v sled tignosti nastopa nasprotnih branilcev.

Drugi sklepi se bavijo z drugimi kraji in institucijami, ki so manjšega pomena za nas.

Goriški pokopališče.

Goriški municipij je odredil, da se morajo z 28. oktobra vsa nova dela na pokopališču že izvršiti. Po tem dnevu se bo začelo namreč s čiščenjem pokopališča. Kdor hoče kakemu svojcu postaviti kamen, ima časa še do 28. t. m.

Most samomorilcev.

Z mosta nad Kornom v ulici XX Settembre, kjer se konča ulica sv. Klare, je skotila v nedeljo žena, kakih 35 let stara. Zeleni križ je prišel takoj k samomorilki, a se je videlo, da je pri njej vsaka pomoč odveč. Padla je na glavo in si prebila črepinjo. Truplo je bilo preneseno v mestno bolnišnico, kjer se je ugotovilo, da si je, samomorilka, zlomila tudi desno nogo. Kdo je samomorilka in kaj jo je gnalo v tako smrt, se še ne ve. Čudno, da si po večini ženske izbirajo smrt raz visoki most nad Kornom. Ta je letos že drugi slučaj in most vedno z večjim upravljenjem nosi svoje ime: samomorilcev.

Dva potesta kaznovana

Novi potesta v Sempetru pri Gorici Peter Ceschia je bil sodnijsko kaznovan, ker je zagrebel prestopke v zakonskem pravu, poročil je namreč mladoleten par brez dovoljenja starišev. Enako kazni je dobil tudi solkanski načelnik Mirko Mozetič.

Nesreča po končanih vajah

V nedeljo jutraj je imela druga kohorta fašistovske mlitice vajo na Sabotinu. Ta oddelek se je odpravil iz Trsta ob sedmi uri jutraj, in sicer na petih tovornih avtomobilih po trideset oseb v vsakem, obiskal medpotoma vojna pokopališča in prišel popoldne na Sabotino. Taktične vaje so se vršile vse v popolnem redu, cilj, ki so si ga bili postavili, se je tudi dosegel, in po končani, dobro uspešni vojaški vajah so se napotili proti domu. Zgodilo se je pa, da se je v Podabatnu prevrnil eden izmed onih petih avtomobilov. Kaj je bil pravi vzrok, se še ne ve. Kdor je pa hodil sedaj po onih poplavih po tej poti in kdor je poznal rebra te ceste, se mu prav nič čudnega ne zdi, da se je tak težak avtomobil preobrnil.

Ko se je avtomobil prevrnil, so ležali v jarku vsi mlitniki. Zasišlo se je stokanje in tovariši, ki si niso napravili hudega in so padli brez hudih posledic iz voza na tla, so dali svojim ranjenim tovarišem prvo pomoč. Takoj je bil obveščen goriški Zeleni križ, zdravilišče sv. Justa na tekalnišči v bližini južnega kolodvora in mestna bolnišnica. Na kraj nesreče sta se podala takoj oba avtomobila tukajšnjega Zelenega križa z zdravnikom.

V mestno bolnišnico so bili pripeljani: Marco Scardovi (prelomljena črepinja, ranjeno oko, zlomljena leva ključnica, par levih reber zlomljenih), šofer Armando Bigollo (tudi poplavljen črepinja, mnogo ran na prsih), Vincenc Catapano (vse polno zmanjnih in notranjih poškodb), Adriano Balassini (izvinek levega ramena), Amedeo Lodeserto (velika rana na levi roki), Attilij Fabbris in Rafael Donnarumma (z mnogimi precej velikimi poškodbami). Prvi trije ostanejo v bolnišnici, ker je njihovo stanje naravnost obupno, ostali so pa odpotovali zvečer v Trst v domačo oskrbo, ko so bili v goriški bolnišnici obvezani.

V zdravilišče sv. Justa pri južnem kolodvoru so bili sprejeti Renato Martini (z zlomljeno levo roko), Avgust Lovre, Michael Parane, Vincenzo Occhipinti in Amedeo Cano. Vsi ti-le so imeli večje ali manjše poškodbe, toda vsi so se po prvih obvezah v zdravilišču lahko vrnili zvečer že v Trst. Ni treba omenjati, da se je vest raznesla, ko blisk po goriškem mestu. Setelci, ki so komaj šli v Brda ali že prihajali iz Oslavja, so slutili, da se je morala zgoditi večja nesreča, ker jih je divjanje Zelenega križa in njegovi vroče signali na to opozorilo.

TOLMIN.

Od kar nam je zadnja poveljenj odnesel vodovodne cevi, smo brez vodovoda. Vodo nam dovajata dva avtomobila iz Volč. Ustavlja sta se pred hišami in ženske prilite iz hiš z raznimi posodami po vodo. Vsega tega bi ne bilo potreba, ako bi občinska uprava pravočasno poslušala - pritožbe strank, ki so opozarjale na pretečo nevarnost. Nesreča je prišla in kar odplavlja cevi. Vse sedanje brige županstva bi ne bilo potreba, ako bi se pravočasno ukrenilo potrebno.

Vendar enkrat se je začela zidava beton-skega mostu v Koritih. Je pa bila skrajna potreba. Vsaj tu se je pravočasno nekaj ukrenilo.

KOBARID.

Brez potesta.

Tudi naša občina je dobila obremen s par drugimi občinami skupaj svojega občinskega načelnika-potesta. Prišlo je sicer imenovanje, potesta pa ne. Imenovan je bil potestačom neki Petteln, bivši obč.

PODLISTEK

JULES VERNE: (149)

Skrivnostni otok

Pencroffu, ki je postal pravcati kmetovalec, je srce prirastlo k zemlji. Najneestnejše pa je Harbert pričakoval povratka v granitno hišo, ker je vedel, kako potrebna je tam navzočnost naseljenec. Obdoljeval se je, da je on glavni vzrok, da se morajo tu muditi! Prevalovala ga je samo misel, da je treba stajo v najkrajšem času zapustiti. Misli je, da more vzdržati prenos v granitno hišo. Zatrjeval je tovarštem, da bi se mu moredo hitreje vračale v njegovi sobi z morskimi ozračjem in razgledom na morje.

Ponovno je silil Gedeona Spiletta, ki pa se je upravičeno bal, da bi se Harbertove rane med potjo ne odprle, zato se ni pripravljal še na odhod.

Medtem pa se je nekaj pripetilo, kar je Circa Smitha in njegove prijatelje nagnilo k temu, da so se udali mladeničevim prošnjam, da si jih je ta sklep bolel in jim težil vest.

Bilo je 29. novembra ob sedmih jutraj. Trije naseljenji so se pogovarjali v Harbertovi sobi, ko je Top prišel lajati. Cir Smith, Pencroff in Gedeon Spiletta so zagrabili puške ter jih držali pripravljene na strel, ko so stopili iz hiše.

Top je stekel k plotu, skakal ob njem

komisar v Volčah. Toda ne vemo ali so mu nakazali premalo plače ali kali. Ni se prikazal. Ostal je doseđani občinski prefekturni komisar. Ne vemo koliko časa, bomo še živeli v znamenju komisarstva. Je pa eno in drugo enako.

VOJNOGA PRI KORNU

Kakor je znano, je naš pev. in dram. društvo imelo prirediti dne 26. 9. 28. na Vojšči, veliko javno veselico s sodelovanjem sosednjih društev.

Bilo je vse v polnem teku, manjkalo je le še nastop, ki ga še danes čakamo.

Dasi je vodstvo skrbelo na vse mogoče načine, se kljub temu ni posrečilo dobiti dovoljenja, ker so oblasti na aplošno prepovedale vse prireditve. Ker pa ima naša prireditev še precej dolg vspeled, in je sedanja sezona premrzla in deževna, ter dnevi so se močno skrajšali, nam je za letos sploh nemogoče do ene takšne prireditve na prostem.

Upa se, da se bo ta prireditev z istim sporedom vrnila prihodnje spomladi. Dolžnost nam je pa, da se za sedaj iskreno zahvalimo društvom, ki bi nastopila, za njih trud in vtrajnost do prireditve, in to bratskemu društvu »Zarja« iz Breštovice in bratskemu društvu »Zora« iz Kostanjevice, ter vsem sosednjim društvom sploh ki so imeli namen posetiti našo lepo jezensko veselico, ker so naša bratska društva s težkim naporom dovršila vse potrebno.

Se iskreno zahvaljuje v imenu celokupnega odbora predsednik Pirc Miroslav.

IZ BASKER DOLINE

S strahom smo čitali pretekli teden o strašni poveljenji v Idrijski in Vipavski dolini. Sočustvovali smo globoko s poplavljenici, ker sami le predobro vemo, kako je človeku takrat, ko mu voda v hipu ugrabi in uniči trdnopolno delo. Skoraj ob vsakem večjem deževju je naša Bača narasla, prestopila bregove in vršila svoje uničevalno delo, zato skoraj nismo mogli verjeti, da nam je takrat prizanesla.

Ravno smo pričeli pobirati po občini podporo in denarno pomoč poplavljenecem sosedne doline, ko je nas same doletela ista nesreča. Po hudem neurju v idrijski in vipavski dolini se je bilo zopet pokazalo solnce, ki pa je sijalo žal le nekaj dni. Zvečer 9. t. m. se je zopet pooblačilo nebo, z juga sem pa je prihajalo čim dalje več tehkih temnih oblakov. Proti večeru je pričelo deževati. Vedno močnejše je padal dež, vmes se je bliskalo, od daleč se je čulo gromenje, ki je postajalo vedno gostejše, čim bliže je prihajalo. Močno je zapihal gorak jug, za hip je nehale deževati, a se je takoj nato ulilo podvojenjo. Močno je deževalo ves večer, najhuje pa je bilo okrog 10. do 11. ure zvečer. Lilo je, kakor da so se odprle vse zatvornice neba, bliskalo se je nepretrgoma, gromelo in treskalo je. V strahu so se ljudje povpraševali, kaj bo. Kljub pozni uri se skoraj nihče ni upal podati k počitku, ker je zunaj beželo vedno huje. Farni grahovski zvon je klical na pomoč. Izpod Kotla je pridrela velikanška masa kamenja in skoraj odnesla hišo kovača Goloba. Če ne bi bilo takojšnje pomoči od strani požarovalnih domačinov, kr. orožnikov in finančnih stražnikov, bi gotovo morali znamenovati večje nesreče. Tudi gg. Schiller in Levis sta se skazala zelo požarovalna.

V Hudajuzni in Zarakovcu so se nudili strašni prizori. Voda je odnesla izveniši železniških vse mostove. Železniška postaja v Hudajuzni, kakor tudi hiše na levem bregu Bače, so popolnoma odrgane od vasi. Gostilničar Lenar Matevž trpi velikanško škodo. Porušile so se mu baje celo stene v hiši. Lesnim trgovcem je voda odnesla velike množine lesa, radi katerega se je pod železniškim mostom Zarakovcem zaježilo in je bila ogrožena hiša Franca Humarja v Zarakovcu. Le z največjo težavo je gospodar sam spravil ženo in otroke pod neko skalo, živino pa je spustil iz hleva, ker ni v bližini primernih hiš, kjer naj bi jih bil spravil na varno.

Tudi vdova Škvarč Katarina iz Zarakovca št. 1 je hudo prizadeta. Njena hiša se nahaja tik ob Bači. Voda je vdrla v hišo mlin in klet, uničila vse in nanela gramozu, smeti in drvi. Ljudje in živina so se rešili v zadnjem trenutku. Ker je voda podrla tudi jer, imela je še večjo silo. Bača je bila tako močno narasla, da je na zgornji strani te hiše dosegala višino nad en meter, kar ne pomni niti najstarejši ljudje. Zelo požarovalno so se pokazali Zarakovčani sami, ki so takoj prihiti na pomoč, ko se jim je dozevalo, da družini preti nevarnost. Čez Bačo, na nasprotni strani Škvarčeve hiše nahaja se tudi tik ob vodi hiša Hvala Matije. Bila je popolnoma obdana od vode, tako da v najhušem niče ni mogel do ljudi, ki so se nahajali še vedno v hiši. Voda je že odnesla vrtil in vso zemljo okoli hiše in tekla že skozi prtilice. Ljudje so bežali v podstrešje. K sreči je voda kmalu začela upadati, ker manjkalo je samo še par krepkih sunkov in odneslo bi bilo hiše. Ko je voda že nekoliko upadla in je

bila dana možnost finančnim stražnikom priti do nesrečnih stanovalcev, šli so tja in spravili ljudi na varno.

Od Zarakovca proti Hudajuzni (Pod koso skalo) je voda odnesla popolnoma kakih 30 m ceste? Napravilo se je nešteto usadov in na mnogih krajih je pridrelo kamenje iz hribov.

Ljudje s strahom gledajo v bodočnost. Mnogim je odneslo nivo, skoraj vsem pa uničilo vse poljake pridelke. Neobhodno je potrebna vlažna pomoč, kar sicer je ubogu ljudstvu obupati.

HUDAJUŽNA

Kakor smo že poročali v »Edinosti« je zadnja poveljenj napravila mnogo škode Zarakovcem, Koritici in Drahovem, a še večjih nesreč in še večje škode bi bili morali zaznamovati, če bi ne bila pomoč požarovalnih ljudi tako brza. Zato čutimo dolžnost, da se tem potom ponovno zahvalimo vsem požarovalnim domačinom gg. poveljnikom kr. orožnikov in finančne straže in sploh vsem enim, ki so pomagali v tej strašni noči.

A ne samo Bača, narasli so tudi vsi njeni pritoki. Tudi Koritica je bila postala besna, ter odnesla vse, kar ji je stalo pri njenem uničevalnem delu na poti. Lesni trgovecma Rutarju in Brovču a tudi privatnikom je odneslo precej lesa. Pot v Nemški Rut je neuporabna. Napravilo se je nešteto usadov in trebalo bo še mnogo časa in truda, da se pot za promet zopet vzpostavi. Tudi v Nemškem Rutu je bilo hudo neurje; nanosilo je nekaj kamenja iz Peči, a nevarnosti vendarle ni bilo.

Kakor se zdi, je najhuje trpela Hudajuzna. Bača je narasla in divjala tako zelo, da so morali vsi oni, kateri imajo svoje hiše in hleve blizu vode spraviti družino drugam na varno. Hudajuzna je bila sploh eno samo besneče jezero. V pritlična stanovanja, trgovine in kleti je voda povsed udrila in nanela peska, drvi in druge neanage. Zgaga Mihlu je odneslo kozolec in gos njuje. Zvenkel Grapa, ki priteče iz Porezna in je navadno neznačen potok, je tako narasla, da je resno grozil vsem Hudajuznarjem v zgornji vasi. Privlekel je s seboj velikanške mase gruča, kamenja, peska, lesa in sklohe vse, kar mu je stalo na poti. Najhuje je prizadel Lenar Matevž iz Hudajuzne št. 2. Spravil je bil živino iz hleva, ki se nahaja blizu Bače — v hišo misleč, da je tam na varnem. Naenkrat pa mu med strašnim treskanjem in pokanjem zasuje hišo do prvega nadstropja. Voda mu je udrila skozi okna v hišo s tako silo, da mu je podrla v sobisteno. Na mah je bilo v sobi nad en meter vode. Gospodar sam, s pomočjo Mavrič Oskarja, Panjar Mihela in Zaga Valentina, so se z največjo težavo udrli vrata, da bi napravili vodi odtok, da ne bi poginila v hiši se nahajajoča živina. Voda je s tako silo bruhnila skozi vrata, da je vse štiri vrila na stran, zlomila vrata nasproti se nahajajoče kleti in udrila v klet. Družino je bil Lenar še do časa spravil k sosedem. Za živino pa je moral znova skrbeti, da jo je spravil na varno. Polja, vrtove, njive, travnike in vse poljake pridelke je voda in kamenje popolnoma uničilo. Škoda je nepopisljiva.

Tudi Govžu Grapa je zelo narasla. Ko je posestnik Drole Ivan iz Hudajuzne št. 4 ravno hotel svoje živino spraviti na varno, pridrelo mu je ravno v hipu, ko se je nahajal na vratih hleva, z vso silo nazaj v hlev. Lahko si mislimo, da njegov strah ni bil majhen, ko je videl, kako voda narasla, kako se polni hlev in izhoda ni bilo. Na njegovo kričanje in obupno klicanje na pomoč, so mu domači stegnili skozi okno stanovanja lestvo, da se je na ta način rešil skozi majhno okence pri hlevu.

Najhuje je bilo to, da si valčani iz enega in drugega brega Bače niso mogli pribiti na pomoč, ker Bača je bila še poprej odnesla iz Podbrda pa do Grahovega vse mostove. Poškodovale je ceste, da je za promet nerabna in za pehojo še po dnevi nevarna. Ponekod jo je odneslo popolnoma. Škoda še ni enajena, a samo v Hudajuzni se računa nad 100.000 L škoda.

PRVMA.

Dolgo se nič ne sliši iz naše v društvenem oziru mrtve vasi, katera je bila pred vojno ena med prvimi s svojim lepim pevskim zborom društva »Prapora«. Po vseh okoli se nahajajočih vseh se je na društvenem polju bolj čvrsto delalo, tako da vsaka vas ima svoje društvo; samo mi smo spali in držali roke križem in mirno gledali, kako drugi lepo napredujejo in mi nazadujemo.

in vendar vemo in vidimo, da od vseh prejšnjih naših kulturnih naprav nam ni ostalo ničesar razen malo svobode, da se lahko še gibljemo v kulturnih društvih. In to smo tudi mi izprevideli in si ustanovili ter oživili naše prejšnje društvo »Prapora«.

Knjižnico smo s pomočjo naše zveze prosvetnih društev tudi osveli, tako da razpolagamo s številnimi poučnimi knjigami. V Gospodarskem oziru je naša vas med najrevnejšimi, kar večina se preživlja z za-

služkom v Gorici ali v tovarni v Podgori, katera pa prav slabo plačuje svoje davke.

IDRIJA

Zlasti pozimi, ko je Idrija odrezana od vsega sveta in nima mladina druge zabave razen sankanja, se začne v kino.

Ne bom se sicer postavil na stališče, da je kino brezkoristen in nepotreben, kajti to bi ne bilo umestno, ali o koristi našega si bo že vsak, ko bo prečital, napravil primerno sliko.

V kotu sveta, kakor je Idrija, dobimo vse kasno. Moda pride k nam, ko je drugod že minila, ravnotako dobimo k nam tudi le take filme, ki so drugod že preživeli, kajti take se dobi ceneje.

Predstavlja se vse od kraja. Mladini neprimerno je malokdaj, kajti drugače bi bila zguba; kadar pa je, takrat je polno drugih, zlasti gospodičen. Če pa slučajno zaide kak boljši film k nam, tedaj cene hitro poskočijo, toda ljudje gredo vseeno v kino, kajti takrat je film zelo dolg, anov, ki jo predstavlja, najboljše in igralci največji umetniki. Tako vsaj pravijo lepaki.

Vilek pa je, kadar je na koncu kake prav piškave drame smešnica, v kateri

(Dalje na IV. strani)

ZAHVALA

Ob prerani izgubi naše nad vse ljubljene

ZOFKE

izrekamo prisrčno zahvalo sorodnikom, prijateljem in znanecem ter vsem, ki so jo sprejeli na njeno zadnjo polj.

Iskrena zahvala učiteljstvu in šolski mladini za požrtvovalnost, vsem v cvetja. Najprisrčnejša zahvala sošolki Fanci za njene sladke in tolažilne besede ob odprtem grobu, č. g. Petru šorli in pevsem za galsivo petje. Končno tudi gg. brigadirja za udeležbo pri pogrebu.

Vsem stetera hvala!

(1095)

DRUŽINA LAPANJA.

REDKA PRILIKA.

Vsled opustitve predmeta:

Vestje po L 55.—

Bluze „ 15.—

iz pristne volne, izborno blago. — Velika izbira barv in vzorcev.

Nadaljuje se prodaja perila, izdelanega z izbornim okusom.

Rjube 150x250 cm . . po L 21.80

Podvlake 50x75 „ . . „ 7.90

Massimiliano Waliner, Trst — Via Roma 13

Prodajalna zaupanja.

1086

Prodajalna zaupanja.

da je ubogi mladenič vso energijo zbral, da bi premagal slabost.

Inženirja je zgrabil za srece; še se je obotavljati dati znamenja za odhod; toda to bi utegnilo spraviti Harberta v obup, morda bi ga celo umorilo.

«Napreji» je torej velel Cir Smith.

Odprli so stajna vrata. Jup in Top, ki sta znala o pravem času tudi molčati, sta skočila ven. Voz je bil zunan; zaprli so durice in počasi je korakala dalje onaga, ki jo je vodil Pencroff.

Dasi bi bilo bolj priporočljivo ubrati drugo pot namesto ravno ceste, vendar so se morali odločiti za to, ker voz bi bil le s težavo napredoval med drevjem. Vkljub temu, da so razbojniki poznali to cesto, so morali po njej potovati.

Cir Smith in poročevalec sta hodila vsak ob strani voza, pripravljena odbiti napad. Sicer pa je bilo verjetno, da niso zločinci zapustili planote nad granitno hišo. Nab je napisal in odposlal oni listek bržkone takoj, ko so se pojavili. Poročilo je bilo datirano ob šest uri jutraj, a spretna opica je rabila jedva trideset ure za dobro ji pomano pet milj dolgo pot od granitne hiše. Cesta je bila skoraj gotovo preta in do streljanja je utegnili priti morda šele v bližini granitne hiše.

Vendar pa so bili naseljenji zelo čisti. Top in Jup, sadnji je bil oborožen s svojo navadno palico, oba napre, hoda, sta iskala po bližnjem lesovju, a nista naznaila nikake bližnje nevarnosti.

Pod Pencroffovim vodstvom se je vos počasi naprej gugal. Ob sedmih in pol so šli iz staj. Croz uro so prehodili pet milj dolgo pot brez posebnih dogodkov.

Cesta je bila prazna, ravno tako tudi Jakamarski gozd med Hvalo in jezerom. Ni bilo slišati klica. Govdove se je zdelo tako zapuščenost kakor tistega dne, ko so se naseljenji izricali na otoku.

Zdaj so se bližali planoti. Še eno miljo in most čez Glicerino reko je moral kmalu priti na vidik. Cir Smith ni dvomil, da je most uničen, ker če so kaznjenci preko njega ali kako drugače prišli onstran reke, so gotovo iz previdnosti most spustili za vsak morebitni umik.

Končno se je pokazalo morskoe obzorje skozi zadnja drevesna debela.

Voz je nadaljeval pot, ker njegovi brateltji ga niso hoteli zapustiti.

Tedaj je Pencroff ustavil onaga in vzkliknil z besnim, toječim glasom: «O, podlež!»

Pokazal je na gost, črn dim, ki se je vil iznad mlina, hlevov in poslopj kurjega dvora.

Sedi tega dima so videli človeka. Bil je N. N. Njegov tovariši so zavpili. On jih je slišal in pritekel.

Pod pot ure so se kaznjenci odstranili a planote, ko so opustošili, kar so mogli. «In Harbert?» je vprašal Nab v skrbih. Gedeon Spilet je ravnokar stopil k vozu. Harbert je izgubil zavest.

kvišku in lajal, ne da bi bil videti besen.

— Nekdo prihaja.

— Da!

— Sovražnik ni.

— Morda Nab?

— Ali pa Ayrton?

Komaj so izpregovorili te kratke stavke, ko se je nekdo pognal črez plot v stajo. Bil je Jup, mojster Jup, ki ga je Top tako prijazno pozdravil.

— Jup! je vzkliknil Pencroff začudeno.

— Nab nam ga je poslal, je rekel poročevalec.

— No, potem mora imeti listek za nas. Pencroff je stekel k opici. Nab ni mogel poslati spretnjšega in hitrejšega sla svojim gospodom, kakor je bil Jup, ki je mogel skozi take zapreke, katerih bi celo Top ne mogel premagati.

Cir Smith se ni motil. Na vratu živili je visela mala vretica, v kateri je bil listek, ki ga je Nab popisal.

Lahko si je predočiti obup Circa Smitha in njegovih tovarišev, ko so prebrali naslednje besede:

«Petek, 6. t. m. jutraj.

«Planota zasedena po kaznjencih.

Nab.»

Molče so se naseljenji spogledali in se vrnili v hišo. Kaj jim je bilo početi?

Kaznjenci na planoti Lepega razgleda, to je bilo toliko kakor nesreča, opustošenje, pogin!

Harbert je opazil pri vstopu inženirja in onih dveh, da se je položaj poslabšal, a Ju-

se postavljata na glavi Flik in Flok ali kakšni drugi igralci.

Tudi če ni na programu smešnice, jo občinstvo, ko da zvonec znamenje, da je konec, zahteva. Zkrat kričijo na vseh koncih: smešnica, smešnica, še ni konec.

Med predstavo (ob 18) gode vijolin s spremljevanjem klavirja. Komadi, ki jih igrajo, so za vsako predstavo isti, tako da jih že vsak paglavec žvižga na cesti. Noben čudež pa ni, če jih začne spremljati s petjem. Zato so razpoloženi zlasti vojaki.

Da je prepovedano kaditi, kričijo lepakji po vratih in zidovih in tudi «kara» bneri so rjekl e nenti fumare, toda kaditi se vseeno.

Bombardiranje z galerije dvorano je vsakdanja stvar. Po kinu se pomete včasih cele pesti turščice, objedkov in za to posel drugih pripravnih reči. Na galeriji ne dobiš prostora, če ne prideš takoj, ko se blagajna odpre, kajti deklice in fanti od 14—18 let (govorim za kino ob 18, kajti tega večina obiskuje mladina) «spara» prostore za anga, ki bi bil prišel. Če potem med predstavo opazuje te ljudi, vidiš marsikaj, kar bi gotovo staršem, če bi videli, ne bilo po volji in bi z leskovim oljem namazali neko stran svojim otrokom. K predstavi se pusti vse; čeprav je kdo še precej vinjen, se ga pri vstopu ne ovira, radi tega se večkrat zgodi kaj neprijetnega njegovim sosedom.

Mladež je mladež, ta razgraja in kriči vedno. Če se kateri sprimejo malo za lase, se napravi konec temu petelinju mu boju prav po domače z par klofuti. Mislim, da bi se dalo pomiriti razposajene peteline tudi drugače.

Ali vse to potem dobro vpliva na vzgojo, posebno pa na vzgojo deklic, na katere stavimo toliko nad? Ali se pri takih predstavah čisti duša in blaži srce? Stariši! Mesto da pošiljate svoje otroke k vsaki predstavi, pošiljate jih v naša društva, kjer bomo skrbeli za pravo duševno hrano, kjer jim bomo omiliili srce in dušo in jih bomo pripravili na boj, ki nas še čaka.

IDRIJA PRI BAŠI.

Prihod novega župnika.

Minilo je eno leto in pol, odkar je umrl naš spoštovani dušni pastir g. Vidmar Ivan. Od tedaj je bila naša vas brez duhovnika. Marsikako nedeljo je daroval daritev sv. maše v naši vasi g. župnik Reja iz sosedsnjega Roč.

Sedaj je prišel k nam za dušnega voditelja spoštovani g. Pirc Valentin. Poprje bil na št. Viški gor. Ob svojem prihodu ni hotel nobenega slavnostnega sprejema. — Želimu mu, da bi uspešno deloval pri nas v prid našega ljudstva. Akoravno je prišel nenapovedano je bil vendar slovesno in priščno sprejet v naših sreih.

Znanost in umetnost

Tatjana Pavlova

Če mora igralec z lastnimi izraznimi sredstvi utelesiti neskončno mnogolikost človeških življenj (in to je pred drugim namen igralske umetnosti), potem je njegova naloga, teoretiško vzeta, zelo preprosta. Treba mu je samo, da izrazi v dani situaciji tisto mero afekta in tisti afekt sam, ki bi se polastil človeka v naravi v isti situaciji. V toliko bi bil igralec le prepisovalec predloženih obrazcev in zato ni čudno, če mu odreka neki zelo razširjen nazor značaj ustvarjalčevega umetnika. Ta nazor pozablja, da je potreben za to vrsto umetniškega reproduciranja poleg ostrih oči kopistovih vendarle tudi intuitivni nagon, ki vodi vsakega umetnika med ustvarjanjem, tisti sestav intuitivnih nagonov, ki jih moramo slišati skozi vsako umetnino v njihovem efektu kot odem božjega življenja, kot trkanje neke podzavestne, višje resničnosti. Podajanje človeških občutkov bi bilo samo na sebi preprosta zadeva, ker izhajajo iz dveh temeljnih, nasprotnih, kakor črno in belo v grafiki, iz radosti ali trpljenja, ki ju dojmimo v kakšnem življenjskem položaju; toda vsa tista diamečna gradacija med radostjo in trpljenjem, njih izmenjavanje in sestavljanje v živ lik: to je terišče, kjer se podzavestni igralčev nagon lahko izživi v svobodnem paroksizmu ustvarjanja in prepriča gledalca, da prisostvuje prikazu večno delujoče, samostojne in čiste duševnosti. To je problem posameznega igralca in kriterij, po katerem ga lahko ocenimo za umetnika ali ne-umetnika.

Moderno gledališče pa ni več le kraj, ki bi dajal kakšnemu posameznemu igralcu priliko, da izživi svojo posamezno tvorno silo. Bolj nego v duševno dogajanje enega samega značaja polaga dramatično delo sedanjega časa važnost v sintetično dogajanje med več značaji, v njih spoj in odboj, v gradacijo njihovega medsebojnega razmerja, od ljubezni do sovraštva. To je čas, ko je postal režiser za uprizoritev še vse bolj odgovorna osebnost nego posamezni igralec, in od njegove sintetične intuicije, od njegovega bistrega pogleda, kako zna zasesti poedine vloge in jih združiti v celoto, je odvisen uspeh uprizoritve. To je čas tkzv. skupne ali zlate ere.

Nekoč je bilo mogoče, da sta igralec X ali igralka Y-ova pripomogla igri do sijajnega uspeha s svojo lastno tvornostjo, dočim so lahko vsi drugi okoli njihji packali po mili volji. Kritika in občinstvo nista videla poleg X-a ali

Y-ove, «protagonistov», «junakov», nič drugega in tudi X in Y-ova po navadi nista videla drugega razen sebe. Vemo, da se je ta sistem v Italiji ohranil skoraj brez konkurence, da, celo tako, da se niti resna kritika še ne vprašuje, zakaj je v oblatnih družbah poleg majhnega številca resnično izrazitih talentov toliko igralskega balasta — za kar najde misleč možgan dobro razlogo v umljivi človeški slabosti med vodilnimi močmi teh družb. Pred nekaj dnevi se je neki tržaški italijanski list bridko pritoževal nad propadanjem italijanske dramske proizvodnje — evo, tudi to dejstvo si misleč človek iz sistema italijanskih igralskih družb vsaj delno in dobro razlaga.

Iz tega neplodnega sistema vidim jaz en sam izhod in to je način sintetičnega odrskega podajanja, ki sem ga omenil že zgoraj. Dejal sem, da je postal ta način geslo modernega igralskega ustvarjanja. Morda bi bilo bolje, da sem ga imenoval ruski način, kajti rusko gledališče je zahtevalo po zlitji igri uresničilo do skrajne popolnosti, dočim so druge nacionalne gledališke umetnosti šele na pohodu, da si jo osvojijo. Kdor je videl n. pr. igro Hudožestvenikov, ta ve, da nisem s trditvijo o popolnosti ruskega igranja nič pretiraval in še manj s trditvijo o višji vrednosti sintetičnega podajanja sploh. Gotovo, da ne pomeni ta način olajšanja igralčeve naloge, toda v primeri s smotornostjo ne sme šteti, kakor ni štel recimo za antičnega igralca, proti kateremu ostaja napar današnjega akterja v vsakem slučaju res prava igranja. V glavnem gre vedno za voljo do popolnosti in za podreditev svoje zunanje osebe zmislu celote. Pri Hudožestvenikih, mi je znano, so razumevali igralčevu nalogo tako, da ni bilo nič nenavadnega, če je poslal režiser igralca, ki bi moral nastopiti postavim kot puščavnik, za nekaj časa dejansko živet po puščavniški, ali če si videl danes kakšnega znamenitega igralca iz skupine utelesiti «glavno» ulogo, a jutri povsem «podrejen» in «neznatno» — po naših pojmi, kajti ti ljudje so vedeli, da «neznamnih» pojavov v življenju ni in da so vsi tem bolj važni in veliki v koncentratu življenja, v umetnosti!

Tatjana Pavlova je tip velike umetnice. In ruske poleg tega. To se pravi: tiste, ki vsebuje poleg genialnih intuitivskih in čustvenih prvin neobičajno karakterni moč, svetel razum in marljivost, ki ji je med drugim omogočila, da si je po dveh letih trdega dela popolnoma osvojila italijansko (dasi ne brez nekega eksotičnega akcenta, ki je pa pri njej samo mikavna). Lepota in skromnost (to, da zna podrediti svojo ulogo, kadar situacija zahteva) sta dopolnitvi, ki jo še bolj približujeta idealu popolne igralk. In vendar ni mogoče utegati, da pomeni njeno sedanje gostovanje v tržaškem «Vardiju» vsaj za del javnosti nekaj kakor neuspeh. Vzroki so globlji. Ni samo to, da se dajejo malenkostni ljudje zavajati po tradicionalnem sovraštvu in omejevanju vsega, kar je bilo pri rojstvu zavito v drugobarvne plenice (treba je samo čitati vsakodnevna žaljiva «poročila» nekega tukajšnjega dnevnika), in tudi ne samo to, da je bil Trst do novega še vedno precej konservativen, temveč odloča predvsem različna mentaliteta igralskega podajanja, ki se v družbi Pavlove še ni dala premestiti. Po eni strani vpliv ruske igralske šole, po drugi italijanske, človek dobi potem marsikaj vtis, kakor da prisostvuje simfonemu koncertu, pri katerem igrajo posamezna glasbila pravilni part in dobro, druga pa povsem tujo skladbo in se napačno po vrhu, če svojega inštrumenta ne obvladajo. Kritika, ki ne vidi v to razdvojenost mentalitet, pa utegne nato zapisati, da bi bila igralka (ker tej kritiki gre po stari navadi samo za to igralko) boljša, če bi se odločila nastopati v svojem jeziku. Ne da bi tej sodbi v nekem oziru oporekal upravičenosti, vidim pa drugo rešitev v tem, da bi se v družbi izobličil enoten način igranja in sicer umetniško upravičen. Tatjana Pavlova priznava nepristranska laška kritika razne zasluge za reformo italijanskega odra, največja in najpomembnejša bi postala lahko navedena. Približala bi v važnem duševnem področju dva svetova, ki stojita danes daleč vskasebi, slovenskega in italijanskega, in to bi ne bila nobena škoda. A za umetnost nobeno ponižanje.

K. Kocjančič.

AMERIKA IN SLOVENC.

V Clevelandu, središču ne samo Slovencev, ampak tudi Slovanov na splošno, izhaja zanimiva revija, namenjena izobrazbi in napredku ameriških Slovencev, ki se imenuje «Čas». Oktobrska številka ima sledečo vsebino: Med našimi lazi — Fr. Kerže; V imenu civilizacije; Zapravljivost; Možgani in njihovo delo; Naša prosperiteta; Podaljšanje življenja; Iz krajev, ki so mrtvi (po Ruehanau); Izopznanje zemljo; Razno iz Jugoslavije (dr. Černe). Vsebinske priloge pa je sledeča: Književnost; Iz upravnštva; Gospodinski oddelek.

Sicer je list v primeri z našimi, tu v domovini izhajajočimi listi, res šibek, vendar se vidi Amerikancu takoj, če po pregledu naslovne vsebine. Tudi članki se temeljito ločijo od onih, ki smo jih pri nas vajeni. Vendar je list še vedno prijeten dokaz naših trdih ljudi, ki jih ne zmore ne svet ne tujina, in se ji smejejo v obraz, ko jih najbolj tepe. Pestrost vsebine priča, kako znajo vezati zabavno s prijetnim, resno s smešnim.

List ima po vsej Ameriki dokaj naročni-

kov, vendar pa še ni dosegel one veljave med našim ameriškim ljudstvom, ki bi jo bil moral: v naše slovenske delavke mase v Ameriki ni še prodrl. Sicer se vedno bolj bliža tej nalogi in upati smemo, da ne bo dolgo, ko bo, lahko postal močan in razširjen. Zlasti mu bo to omogočeno sedaj, ko skrbí jugoslovanska država točno za naseljevanje svojih državljanov v tuji semlji. — Želeli bi mu uspeha.

Gospodarstvo.

GOSPODARSKÉ PRILIKE NA PIVKI.

Pivšan ne piše rad. Po trudapolnem dnevnem delu je — najsiho trgovec ali rokodelce, obrtnik in tudi kmet — gozdar — rad v družbi pri četrtaki, ki ji včasih sledi druga, tretja itd. Za dopise v liste pa nima smisla, ne vojte, dasiravno precej čita. Tudi jaz ne pišem radi pa ko vidim, koliko gradiva je in kako od drugod napišejo vsako najmanjšo stvarico, se hočem potruditi in napisati par pivških prilik. Citatelje pa opozarjam že vnaprej, da ne mislim spisati kakih na globoko in široko nastudiranih političnih in gospodarskih vprašanj, ampak le nekaj prizorov iz življenja in potreb naših ljudi in bom vesel, če se mi bo to posrečilo.

Sedel sem v Zagorju v neki gostilni pri črni kavi. Bil sem sentimentalno razpoložen si potihlo pel tisti bariton-solo: «A jaz mislim na dvoje oči» in poskušal kako brunda bas in mlajvaka prvi in drugi tenor. Pa ti pride v sobo prijatelj Janez, kar brez uvoda: «Križi je s temi ljudmi! Čim bolj jim trobiš, tem slabše je in povem ti, da se grem rajši z bikom borit kakor te ljudi prepričati».

Skodoželjno in že tisto brez sentimentalnosti sem ga zafkril: «Ne bori se z bikom, če nisi sam še večji bik».

Prijatelj Janez, ki uganja visoko politiko, mi je začel razvijati svoje misli. Nujno potrebna je živinska zavarovalnica na Pivki. Bila bi izključna kmeti živinorejca, zlasti konjerejca-voznika, ki svoje konje dnevno riskira po slabih gozdnih poteh. Dejstvo je, da vsako leto pogine v občini po par konj in ubogi kmet pride v dolgove, nova stvar ga plaši. In nezaupljiv! Če bi mi lastni brat trdil, (prijatelj Janez je rekel — pložal), da je to njemu v korist, bi mu ne verjel! Ker, kdor to propagira, ne dela zastonj in prav gotovo mu nesel pa ne boš kaše pihal in ne bo imel dobička od naših žuljev! Tak je naš kmet. Tu bi bilo res treba dobrega agitatorja, ki bi bil postavljen izključno zato in bi ljudi drezal vsak dan, potem pa... potem bi šlo.

Slučajno sem se sešel v Radohovi vasi z znanim kmeti in ne vem kako je prišlo v pogovor pivsko gospodarstvo. Eden od njih je razvijal precej dobre misli, tako da jih je vredno omeniti.

Močna mlekarška zadruga s centrom v St. Petru je naša rešitev — je pravil. Ljudje po vojni se gnanjo za vozarjine (Fracht), to v svrhu kupujejo konje, ki stanejo do desetstotice in več. Prepričani jih visok zaslužek, toda preračunali vendar ne znajo. Marsikdo zasluži tedensko po L 600 do 700 in kdor ne pozna naših razmer, bo rekel, da je to imeniten zaslužek. Toda ni treba evinčnika, da izračunamo zgubo in dobiček, dosti je — kar vemo vsi — da povsem, da si mora dostikrat kmet po tolikem zaslužku kupiti vrečo ovsa na upanje. Poglejte — mi je razlagal — kmet kupi konje redko za desetstotice. Čez par mesecev, če se prav dobro ne pazi nanje in se jih ne krmi dobro, so vredni polovice. V petih, šestih letih pa, ko konji postarajo in niso več za naše težko delo, gredo za vsako ceno. Tu moram pojasniti, da vozarjenje po daljnih gozdovih izpod Špelnika, zahteva mnogo trpljenja in muk, steti še ker i človek i žival zgrubita vse noči.

Ves zaslužek — pravi nadalje — sem preračunal, da gre za prehrano živine in družine, medtem ko za osebo vozov, orodja in živine, moramo v največ slučajih dopolniti. Torej čimveč vozov, bolj obrabljam vozove in živino in zlasti panemarjam domača poljska dela in bolj sem v dolgov. Zato je moje načelo, vozariti le toliko, kolikor dopušča čas in apetit vzpostaviti živinerejo in poljedelstvo. In ko bi bili vsi moje misli, si bi uređili zadružno mlekarstvo za celo gorajo Pivko tja do Slavine. Ljudje bi živeli lažje in boljše.

Vprašal sem ga, kaj čita in mi je povedal, da je naročen na Gosp. Vestnik in en pol časopis.

Nasprotno mnenje so imeli Zagorci na občnem zboru «Mlekarške zadruge». Kolikor se spominjam, je ta imela okoli L 15000 — v blaginji in sicer od prodanih strojev. Pri glasovanju je bila večina zato, da se denar razdeli, kar se je tudi zgodilo in malo je manjkalo, da niso sklenili prodati še mlekarne, katera — kar je res — sedaj prav nič ne rabl. Ko sem o tem govoril z znanim inteligenantom, je še sam povdaril, da mlekarne tu nimajo več pomena, češ, saj raste gozd. Najrajši bi ga zavrnili, pa sem imel pred njim preveč respekt.

Napisal sem zgoraj «Pivške prilike». Toda naslov ni točen. Tega so pa krive češnje. In samo radi njih sem jo malinil neko nedeljo v košansko dolino, ki je bila letos obilagodarjena z njimi, hvala Bogu.

Pa sem dobil ob poti pri Neverkah starega možaka, ki je ogledoval svoje sadje. In mi je pravil, da je zelo dosti češpelj letos samo kupca ni. In voditelja nam manjka — je povdaril. Kako bi bilo lepo, če bi mi imeli sadje naprej prodano, oziroma sigurne kupce, da ne bi človek v strahu čakal, kdaj bi prišel kdo in bi mu ponudil nesramno ceno, kateremu koncem človek mora dati ali pa češplje imeti za krmo prašičem. Mi kmetje smo vdarjeni na vsak način. Če bi bila letina naprej slabša, bi jih prodali dražje in ravno toliko izkupilij zanje, pa dela bi manj imeli. Seveda, mnogo smo si sami krivi, korist organizacije poznamo, samo kadar nam teče voda v grlo... Vendar če bi bil kdo... nekak voditelj da bi jih poučil o tem in onem, da... potem že... Morali bi čitati — sem menil — naše časopise, gospodarske, politične itd., pa bi šlo.

Saj čitamo — mi je odvrnil — kolikor toliko, pa kaj, ko je noter tako malo, ki bi se nanašalo izrecno na naše kraje. Da spozna nas in da razume naše težnje, mora biti tu med nami. Toda kaj, ko ni nobenega! Smo, kakor ovce brez pastirja... Tako je tožil kmet iz Neverk. In meni je bilo hudo! Zakaj so naši kmetje ovce, zakaj niso pastirji samosvoji, ponosni! Ta zemlja, ki jo ljubimo, ki smo z njo zrasli, nam bi bila hvalažna in bi rodila...

To je delček «Pivških prilik». Samo delček! Ker gradiva, hvalažnega in tudi ne hvalažnega dela ne manjka. Toda, kdo je, ki prevzame to delo?

Za danes dovolj! Glava je polna idej, pa jaz jih ne pišem radi. Mi Pivčani smo važni takole zvečer filozofirati, ekonomizirati, politizirati in tako naprej in zjutraj pozabiti.

KLETARSTVO.

Žvepleni amonijev fosfat.

Vsled preobillega deževja in nestanovitnega vremena, nam letošnja vinska letina ni prinesla onega vsepa, katerega so vinogradniki pričakovali. To je dalo tudi povod, da niso posvetili in ne posvečajo letošnji trgatvi in napravi vina one pozornosti, kakor prejšnja leta. Ker je pa ravno vsled vremenskih vplivov tudi mnogo grozdič poškodovanega in obolelega, bi morali naši vinogradniki tembolj skrbeti, da pripravijo saj iz tega malega, čim boljši pridelek. Zlasti letos bi jim priporočali pri napravi vina uporabo žveplenega amonijevega fosfata.

Žvepleni amonijev fosfat, je težka tekočina, ki sestoji iz žveplenega dima in dušika. To sredstvo uničuje v moštu škodljive bakterije in glivice in pospešuje razvoj pravih kiplenih glivic. Z uporabo žveplenega amonijevega fosfata dosežemo zelo čista vina, kajti žvepleni amonijev fosfat pospešuje vrenje in vino pridobi vsled popolnega pokopenja tudi na moči.

Vsi oni, kateri so lanskega leta uporabljali to sredstvo, so si ga preskrbeli tudi letos in hvalili njegov učinek.

Uporaba.

Ko grozdje znamstvo, vlijemo na vsakih sto kg belega grozdič kakih 40, na 100 kg črnega pa 30 gramov žveplenega amonijevega fosfata. Med kiplenjem in takrat, ko se nataka mošt v sode, se priporoča mošt dobro preskrčiti, da se izgubi iz njega žvepleni duh.

Vina, pri katerih se je uporabljal žvepleni amonijev fosfat po povrenju hitro očistijo in le redkokdaj obolijo. Priporočimo onim, kateri še niso letos dovršili napravov vina, naj ne pustijo pri tem uporabo žveplenega amonijevega fosfata.

R. C.

TRŽAŠKA KMET. DRUŽBA V TRSTU

ima v zalogi:

Semena špinaca, motovilca, solatine, solate, redkvice in razna vrtna in cvetlična semena.

Kletarsko orodje in potrebšćine. Žvepleni amonijev fosfat, Riparm, Enophillin, bisulfit, kit za sode itd.

Kmetijske stroje: Slamoreznice znane tvornice «Mayfart», pluse, plutna telosa, brane, posnemalnice, gnojnišne sesalke.

Umetna gnojila. Sprejemamo naročila za vagonске pošiljke po najnižjih cenah.

V nadrobni razprodaji imamo: 14/16% superfosfat, Tomažev žlindro, 40/42% kalijevo sol, amonijev sulfat, škalski soliter. Kalijevo sol, zažamčeno 40/42 od sto, belo, drobno mleto iz naše zaloge lahko naložimo čiste:

za vipavski okraj: pri Kmetiski Posojilnici v Vipavi,

za bistriški okraj: pri Mlekarški Zadrugi v Trnovem.

za postojnski okraj: pri Kmetiski Hranilnici in Posojilnici v Matenji vasi iz skladišča Mlekarne na Prestranku.

TRŽAŠKA KMETIJSKA DRUŽBA V TRSTU
ulica Torrebianca št. 19, Tel. 44-39.

BORZNA POROČILA

Trst, dne 18. okt. 1926.

Amsterdam 965, Belgija 6850, Francija 70, London 118, New-York 2425, Španja 360, Švica 470, Atene 29, Berlin 575, Bukarešt 1250, Praga 72, Ogrska 0.9335, Dunaj 340, Zagreb 43.

Vojnoodškodninske obveznice 67.25.

DAROVI

V veseli družbi pri Postojni so darovali za Maksov god L 250 in 80 Din., in sicer: L 150 in 80 Din. za Šolsko društvo in 100 L za Dijaško Matico. (Denar za D. M. pri Sol. društvu.)

Družba proseških stricev nabrala 16. t. m. L 40.65 za pevsko društvo «Hajdrih» in L 20 za Sol. društvo.

Za «Dijaško kuhinjo» daroval Sinčič Al.

L 25. — Iskrena hvala!

Vsem blagodušnim darovalcem srčna hvala!

SPOMINJAJTE SE «ŠOLSKEGA DRUŠTVA» OB VSEH PRILIKAH!

LISTNICA UREDNIŠTVA

G. J. V. — Št. Peter na Krasu. — Oglasite se večkrat s krajšimi prispevki. Drage volje jih bomo objavili. — G. dopisnik - Sv. Križ pri Trstu: Pišite vedno na eni strani lista.

ISTITUTI SCOLASTICI
RIUNITI BATTISTI GALILEI
(1684)
Via Battisti 10
Popoln tečaj za občinske tajnike.

Pozna menjava.

Vsi, ki imajo bone, izdane od italijanskih zlatnic Julijске Kraljeve za avstro-ogrské krunice, stavljen v menjavo meseca marca 1922 glasov st. germanske pogodbe, so naprošeni, da se zgledajo do 31. oktobra ali pa da dopoljujejo številke bonov na naslov:

R. PIACENTINI

TRST, Corso Vitt. E. III. 45, I. od 8—1230 in od 14—19.

GORICA, Fili. Piacentini, Via Seminario 8.

Predno prodaje
**KRONE, GOLDINARJE
ZLATO in SREBRO**
obišćite zlatarno
v TRSTU,
Via Mazzini št. 43
kjer dobite najvišje cene. — Kuopjem listke
mestne zastavljalnice. 1037

KRONE! KRONE!

briljante, platine, 20-kronska zlata komada
zlato plaćuje po višjih cenah
nego vsak drugi
Albert Povh — urarna
Trst, Vía Mazzini 45 1013

Tržaška posojilnica in hranilnica

registrovana zadruga z omejenim poročtvom
uraduje v svoji lastni hiši
ulica Torrebianca 19, I. nadst.

Sprejema navadne hranilne vloge na knjižice, vloge na tekoči račun in vloge za čekovni promet, ter jih obrestuje

po 4%

veće in stalne vloge po dogovoru.

Sprejema «Dinarja» na tekoči račun in jih obrestuje po dogovoru.

Čevak od vlog plaća zavod sam.

Daje posojila na vknjižbe, menice, zastave in osebne kredite. — Obrestna mera po dogovoru.

Na razpolaga varnostne colice (safa)

Uradne ure za siraške od 8½ do 13

In od 16 do 19

Ob nedeljah je urad zaprt.

Štev. telef. 25-97. 986

Najstarejši slov. denarni zaved

Odhodi vlakov

Pomen kratice: o = osebni vlak, b = brzovlak. Številka (1), (1—2) pomeni, da ima vlak samo prvi ali samo prvi in drugi razred.

TRST — TRŽIČ

5.30 (b), 5.40 (o), 6.10 (b), 6.25 (o), 7.10 (b), 8.20 (o), 10.05 (b), 12.45 (o), 13.30 (b), 14.55 (o), 15.35 (b), 17 (b), 17.30 (b, Bivio), 18 (1-2), 18.15 (o), 19.30 (1-2), 19.55 (o), 23.45 (o).

TRŽIČ — TRST

4.32 (o), 6.57 (o), 7.13 (o), 8.16 (b), 9.23 (b), 10.28 (1-2), 10.56 (o), 12.30 (b), 13.36 (b), 13.50 (Bivio, Grijan, Miramar), 16.06 (o), 17.05 (o), 17.48 (b), 18.02 (o), 19.30 (b), 22.32 (o), 22.04 (o), 23.12 (b).

TRST — BENETKE

5.30 (b), 6.10 (b), 8.05 (f), 10.05 (b), 13.30 (b), 14.55 (o), 17 (b), 18 (1-2), 18.15 (o), 19.30 (1-2), 23.45 (o).

BENETKE — TRST

0.40 (o), 6.34 (1-2), 9.10 (b), 10.55 (1-2), 12.15 (o), 15 (b), 17.25 (f), 18.35 (o), 20.15 (b).

TRST — BUJH — POREČ

5.00 (o), 10.00 (o, Bujje), 13.55 (o), 18.25 (o, Bujje).

POREČ — TRST

5.15 (o), 14.14 (o), 16.25 (o, do Buij).

TRST — GORICA — VIDEM

</